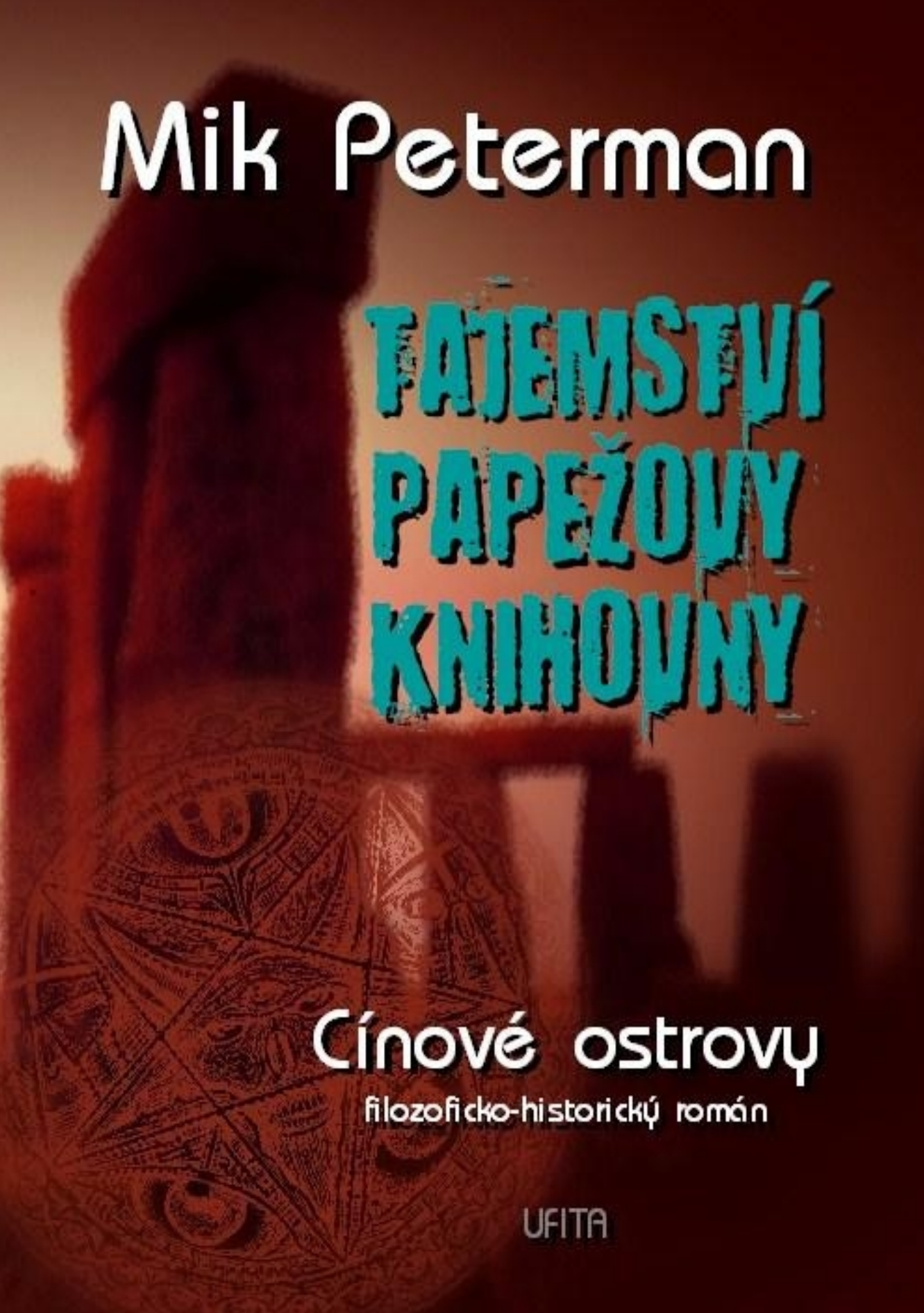

Mik Peterman

TAJEMSTVÍ PAPEŽOVY KNIHOVNY

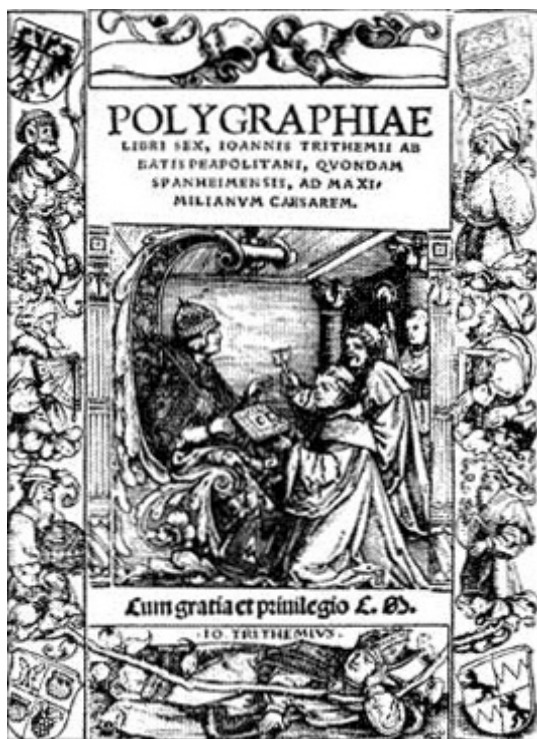
Cínové ostrovy

filozoficko-historický román

UFITA

***Mik
Peterman***

**TAJEMSTVÍ
PAPEŽOVY
KNIHOVNY
*CÍNOVÉ OSTROVY***

**Mik
Peterman**

**TAJEMSTVÍ
PÁPEŽOVY
KNIHOVNY**

díl II.
Cinové ostrovy

filozoficko-historický román

UFITA 2013

© Mik Peterman, 2013
Translation: UFITA 2013

ISBN 978-80-260-4826-8

volně inspirováno knihou:

Josef Ratzinger
Einführung in das Christentum,
Vorlesung über das Apostolische Glaubensbekenntnis
Kösel-Verlag, München, 1968

„...Ježíš proti Kristu...“

***věnováno všem,
kteří jsou připraveni přijmout pravdu***

PROLOG

květen 1220

Temná jeskyně zahryzlá do zjizvené skalní stěny na jihu Provence už dlouhé měsíce ukrývá nenápadnou skupinu mnichů v bílých hábitech. V ústraní před světem nebezpečných slídlů tady mniši usilovně pracují na posvátném, mimořádně důvěrném úkolu.

Nejvyšší představený jejich řádu – hubený, šlachovitý mnich, asi padesátiletý dominikán – se opět sklonil nad pokroucenými svitky papyrů a soustředěně začal překládat do latiny další aramejské poselství.

Nikdy ve svém životě nedržel v rukách více vzrušující sdělení.

Jako by si svitky vymodlil.

Po celý svůj dospělý život byl přesvědčený, že podobné dokumenty, staré už hodně přes tisíc let, jisto jistě někde existují. Nasvědčovala tomu řada věrohodných informací, které měl v minulosti možnost vyčíst ze vzácných rukopisů hned několika klášterních knihoven.

Nemýlil se.

Teď, uprostřed křížáckých tažení proti albigenským kacírům, dosáhl svého životního cíle.

Podařilo se.

Jeskyně Marie Magdalské v Provence vydala svoje tajemství.

Truhlička z černohnědého dřeva, na její horní straně vyryté nápadné ornamenty – osmicípé slunce a jednoduchý náčrt ryby, symbol

prvotních křesťanů. Na bocích truhličky zašedlé náznaky oblých vlnovek a spirál.

Přeložit – rozepsat – zašifrovat.

Tři trojice rukopisů přepisovalo devět mnichů už dvacátý sedmý týden.

Tak bylo naplánováno.

Práce je u konce.

Zakódovaný, nesouvisle rozkouskovaný text byl promyšleným způsobem vetkán do nenápadných biblických vět.

Devět knih označených symbolem osmicípého slunce je připraveno k přidělení do tří vybraných spolehlivých klášterů k dalšímu bohubilému rozepisování a množení. K dalšímu šíření nanejvýš utajované pravdy mezi dokonalé.

Z Toulouse do Prouille. Montpellier a Marseille.

Z Boloně do Padovy, Říma, Neapole a Janova.

Ze Saint Gallen do Péronne, Luxeuil, Jumièges a Laon.

A pak dál a dál.

Tři další století budou vyvolení dominikáni, joachimité a františkáni přepisovat v kláštích celé Evropy texty vytvořené v esoterickém tichu skalnaté jeskyně na jihu Provence.

Tři další století posvátného šíření mystické pravdy.

*Psaný Zákon
toliko nástroj k pochopení
nepsaného Zákona.*

Toliko nástroj.

květen 1525

Luteránec Andreas Osiander vytřeštil černé oči na sestru Johanku. Nervózně si rukou prohrábl rozčepýřenou kšticí.

Greta, neteř Greta...

Stál uprostřed pokoje, ruce křečovitě zapažené dozadu za tělo.

Po chvíli je uvolnil a sepnul před tělem vpředu.

Nevědomky začal přešlapovat na místě, pokyvoval se ze strany na stranu.

„Ale, Johanko – vždyť jí tam jde o život... To přece nemůže myslet vážně... Uvědomuješ si to?“ vyhrkl zbrkle a přistoupil o malý krok blíž ke své starší sestře, která se teď mírně hrbila nad herdulí u okna do norimberského náměstí.

Zalekla se, trhla rameny.

„Já?“ zvedla oči k Andreasovi a chvilku vyčítavě zpytovala jeho výraz v tváři.

„Já si to uvědomuji velice dobře. Jenže – Greta si říct nenechala. Rozumíš?... Nenechala si vůbec říct. Byla jako pominutá.“

„Ale ty – ty jsi její máma. Tys jí v tom měla přece zabránit. Kdo jiný už by to měl udělat...“

Přimhouřila oči a nepříjemně propichovala bratra.

„A co ty? Ty jsi její strýc. Ty jsi příčinou jejího útěku za těmi blázný. Ty mě chceš něco vyčítat? Ty?“

Na okamžik nastalo nevlídné ticho.

Andreas nedokončil další krok.

Nohu položil zase zpátky na dlážděnou podlahu.

Má pravdu...

Provinile sklopil oči.

Gretu měl rád. Byla jeho nejmilejší neter, bral ji jako svou mladší sestru. Udivovala ho její vnímavost. Hodiny a hodiny spolu trávili v hlubokých debatách. Většinou tady, v honosném bydlícím pokoji kupeckého domu jejích rodičů, tady na náměstí Norimberku. Ani osmnáct ještě Gretě není. A už dokáže Andrease pěkně potrápit. Už tenkrát, před čtyřmi roky, byla jednou z prvních čtenářek jeho veledíla, jeho německého překladu bible. Líbil se jí ten text. *Lutherův překlad bible je ale víc básnický* – řekla mu upřímně. Nezlobil se. Zprvu se nad její kritikou i zamýšlel. Neraď, ale přiznával si, že asi má pravdu. Jenom sobě si to přiznával. Nic už ale na svém díle měnit nechtěl.

Kde je Ježíšova pravda? – ptala se ho takhle i jinak.

Chtěl ji odbýt – *pravdu je třeba hledat.*

Proč ale k nám promlouvá Ježíš v podobenstvích? – nedala se Gre-
ta.

Abychom přemýšleli o životě a tím se zdokonalovali – zkoušel se Andreas vykroutit.

Ale ne, ne a ne – plácla rukou do stolu a přisunula před strýce jeho německý překlad rozevřený na Markově evangeliu.

Ukazovala štíhlým prstíkem na evangelijní slova – *Nemluvil k nim jinak než v podobenstvích, ale svým učedníkům všechno v soukromí vysvětloval.*

„Vidíš, strýčku? K prostým lidem mluvil v podobenstvích. Apoštolům ale všechno vysvětloval. Vysvětloval jim všechno –“ zdůraznila znova plácnutím do stolu.

„Co všechno jim vysvětloval? Proč to vysvětloval jen jim a jen v soukromí? Proč to nesdělil také nám? Proč? Proč ne nám? A jim ano... Chci to vědět – já to vědět chci...“

Nevěděl tehdy, co jí na vtíravé otázce má říci.

Vymluvil se z toho.

Večer při meditaci si na Gretino naléhání znovu vzpomněl.

Učedníkům vše vysvětloval. Proč nám vlastně vůbec sděluje, že jenom k apoštolům mluvil na rovinu?...

Hluboce o tom uvažoval.

Co nám skrývá za evangelií?...

Ovanul ho tenkrát závan vzpomínek na dědečka.

Greta...

Naše Greta...

S nedospělým Franzem Greta utekla, s tím tesařským tovaryšem.

Franz měl v posledních týdnech hlavu plnou vzpoury.

Vzpoura proti kněžím, proti vrchnosti, proti všem.

Je nová doba. Opakoval Franz dokola jako kafemlejek. *Konec světa je na dosah. Nastane apokalypsa, nastane druhý příchod Krista. Nastane nekonečná láska mezi lidmi. Všichni si budeme rovni, nebude pána, nebude podruha, všechno bude společné* – hučel stále a stále do půvabné Greta.

Milovala ho nejupřímnější, nejčistší láskou.

Milovala na něm všechno.

Jeho myšlenky, jeho vysokou postavu. Jeho silné paže, upracované dlaně, rozložitá ramena, vlasy v barvě dozrálé slámy. Jiskrné oči plné nebeské modře.

Uchvátil ji jeho zápal pro spravedlnost, uchvátila ji jeho přirozenost.

A jeho znalost bible.

Tovaryš.

Obyčejný tesařský tovaryš a bibli znal lépe než leckterý katolický kněz.

Ráda se s ním laskala, ráda se od něj nechala hladit.

Libat ale ne. Na líbání je ještě brzo. Až po svatbě.

Ona ale možná žádná svatba nebude.

Prý budou i ženy společné – vykládal jí Franz.

To se jí moc nelíbilo.

Chtěla mít Franze pro sebe.

Jenom pro sebe.

Chtěla s ním mít houf dětí.

Věděla, že i on je zamilovaný do ní.

Až po uši.

Nemusel jí to říkat nahlas.

Poznala to na něm.

Od začátku to na něm poznala.

Byl roztomilý, když tenkrát zmatkoval poprvé v její přítomnosti.

Byl komický, mile komický. Jak šlo ale o Boha, ihned se z něj stal jiný člověk. Zvážněl, tváře mu zahořely a oči se rozzářily zvláštním jasem.

Greta utekla z domu...

Andreas si byl vědom své odpovědnosti. On Gretu přivedl k hlubokým náboženským úvahám. On ji přivedl k tomu, aby sama pátrala po tajemství Ježíšova učení, aby nespolehala na vymělkovaná a pokroucená kázání mlžících kněží. *Očistec je výmysl – tohle není Ježíšovo učení. Ani odpustky ne.* Sama to vypátrala v strýcových knížkách.

Očistec si vymyslel Tertullianus. Dvě stě let po Ježíšově narození. Až dvě stě let... Quintus Septimius Florens Tertullianus. Prý nejvýznamnější latinsky píšící křesťanský spisovatel té doby. Vymyslel si to spisovatel, jak si to mohl křesťanský spisovatel jen tak vymyslet. Proč to nevymyslel Ježíš? Proč? – protože to tak Ježíš neviděl... Kdo Tertullianovi dovolil takhle zásadně upravovat Ježíšovo učení – bombardovala Andrease svými otázkami.

Greta utekla z domu... ano – je to pravda, prsty v tom mám i já. Možná hlavně já...

Zamyšlený Andreas zvedl oči od cihlové podlahy. Sestra opakovaně a hbitě prohazovala mezi zručnými prsty dřevěné paličky s bílými nitěmi na ošoupané, baňaté herduli.

Přistoupil k ní a laskavě jí položil ruku na rameno.

Provinile ji zlehka stiskl.

„Já vím, Johanko... Máš pravdu.“

Zdvihla k němu oči.

Krátkodobý nenávistný třpyt z nich vymizel.

„Radili jsme se s manželem... Necháme to osudu... Dietrich teď nemůže obchody opustit. A já – já sama nic nezmůžu. Nemohu nechat děti doma samotné...“

mlčel.

Přemýšlel a mlčel.

Johanka pochopila, nač bratr myslí.

„Greta je rozumná holka... Poradí si. Je tam s Franzem. Dá na ni pozor. Určitě na ni dá pozor.“ Snažila se zlehčit napjatou situaci.

„Snad jo... Snad se o ni postará.“

„Jenže – všude se bojuje se zbraní v ruce.“

Zbytečná slova.

Sám věděl, že teď už o legraci nejde. Teď už se bojuje na ostří meče. Leipheim, Wurzach, Weingarten. Jen v minulém měsíci byly hned tři velké bitvy. Tisíce a tisíce mrtvých sedláků. Teď už jde o holý život.

„Kam se vydali? Nevíš?“

„Prý do Frankenhauseu. Nebo tam někam. Franz tam má nějakého známého.“

Andreas si viditelně oddechl. Vůbec si nepřál, aby utekli do Mühlhauseu. *Ještě to tak...* Moc se obával, že ji Franz zatáhne k tomu bláznovi Müntzerovi. „To bude dobré, to bude dobré...“ pohládl sestru po lehce prošedivělých vlasech. Oči se mu stočily k oknu. Hleděl před sebe, ruch na norimberském náměstí nevnímal.

Svědomy.

Zodpovědnost.

Strach. Strach o Gretu...

* * *

Nerad Andreas opouštěl svůj akademický svět, svůj život kněze, konvertovaného k luteránství, významného člena nejvyšší luteránské rady.

Svědomy ho donutilo.

Po dnech trmácení v povoze stál na náměstí ve Frankenhauseu.

Neměl rád tuhle atmosféru. Ne, on ji zhola nenáviděl. Často s Lutherem debatovali o cestách, jakými lze dosáhnout změn. Nakonec se shodli. Násilí ne. Násilí rozhodně není správnou cestou. Nemohli sedlákům odpustit drancování klášterů a šlechtických panství.

Teď tu stojí uprostřed živelného mumraje a bezradně těká očima z jedné ženské postavy na druhou.

Greta...

Andreas věděl, že takhle to nejde. Nemůže se chaoticky courat městem z jednoho kouta do druhého. Je třeba věcem dát řád.

Jak se mu hodily obnošené šaty hostinského z Erfurtu, špinavý vlněný plášť s dírami na několika místech. V jeho městských šatech by se s ním tady nikdo nebavil.

Neznám, nevím, neviděl jsem ji.

Nikdo mu nedokázal poradit.

Kde jí ale hledat?

Každý tu něco dělal. Na první pohled chaos, pečlivé oko v tom ale spatřovalo plánovitou činnost.

Andreas zbystřil.

Vpravo u kostela bylo několik stánků. Zelenina, chleba, drůbež, proutěné zboží.

Ta mladá žena. Ta s rezavými dlouhými vlasy!...

Andreas se odlepil od sloupu domovního podloubí a spěchal za odcházející postavou zahalenou do hnědé peleríny.

Prodíral se houfem, odstrkoval lidi.

Žena před ním se hbitě proplétala skupinou stojících a na chvíli se mu ztratila. Už ji zase měl na dohled.

Spěchal.

„Greto...“ zavolal na ni.

Neohlédla se.

Greto...

Andreas přidal ještě více, už jen pár kroků: „Greto!“ Natáhl ruku a drcnul do jejího pravého ramene. Žena s rezavými vlasy se v bázni otočila.

Cizí žena...

To není Greta...

Žena hleděla na muže. Překvapivý výraz v jeho tváři byl dostatečně výmluvný.

„Pro-miň, promiň... někoho jsem...“ zakoktal.

Pochopila, pousmála se.

Ne, takhle to nejde – uvědomoval si Andreas stále úzkostněji.

Rozhlédl se rozpačitě kolem dokola. Každý si hleděl svého, nikdo mu nevěnoval pozornost.

Zašel do šenku.

Kus skopového a máz piva.

„Počkej odpoledne. Na náměstí vystoupí bratr Nicolaus,“ poradil mu hospodský. „Bude tam spousta lidí. Tam bys mohl najít i tu svou Gretu. Přijdou všichni,“ dodal už jen tak přes rameno a odkolébal se od stolu.

Andreas byl na náměstí hodně brzy. Tu a tam postávaly hloučky ošun-

tělých lidí. Na někom bylo jasně vidět, že jsou řemeslníky z Frankenhauseu, že jsou tu doma. Velká většina byla ale selského vzezření, část z nich se opírala o vidle, někteří měli sekery a palice. Přišli si poslechnout Storcha. Velkého proroka ze Cvikova. Andreas o třech prorocích ze Cvikova slyšel už dávno. S žádným z nich se ale ještě nesetkal. Nicolaus Storch – jejich vůdce. Říkali o něm, že má mimořádné prorocké schopnosti. Že prý dovede mluvit lidem do duše.

Andreas pomalu obcházel podloubím celé náměstí. Těkal pozorně očima z jednoho na druhého. Pátral po zrzavých kučeravých vlasech, vyhlížel i vytáhlého svalnatého blondáka. Tu a tam se mu srdce rozbušilo rychleji, nikdy si ale zatím nemohl utěšeně vzdychnout – *mám je*.

Dav na náměstí zvolna houstl.

Andreas opustil podloubí a jal se křížovat rynek po nepravidelných trasách mezi houstnoucími hloučky postávajících a debatujících. Trpělivost byla jeho přirozeností. Cítil však, jak se drápkem více a více v jeho mysli zachytává beznaděj.

Těžko odhadoval počet lidí sročených v širokém davu kolem vyvýšeného pódia vytvořeného narychlo z kamenné kašny na východní straně náměstí. Možná moc nechybělo do tisícovky hlav. Už šlo jen obtížně mezi lidmi kličkovat. Spíš se už musel ztěžka prodírat. Starých lidí tu bylo poskrovnu. Pověštinou střední generace a mladší.

Horké hlavy...

Složitě se orientoval v pátrání po jednotlivých postavách. Jednotlivci mu splývali do davu.

Najednou si Andreas uvědomil, že masa ukázněně čekajících, dychtivých nadšenců k němu promlouvá zvláštní energií. Vcucává i jeho samotného do beztvareho davu. Vnímá, že podivná síla ho přitahuje k jeho nejbližším sousedům. Vpředu, vzadu, tady vedle. Pociťoval, že jeho uši zesilují slova pronášená tamtím mužem stojícím v hloučku napravo, a teď zase slova statného světoběžníka s tuláckou brašnou ve skupince po levém boku. A že prý před měsícem u Leipheimu to byla konečně první velká bitva. Ale sedláci prý prohráli. Vojsko velitele Georga von Wartburg víc jak pět set povstalců zabilo na útěku. Asi čtyři stovky se utopily v Dunaji. A že prý ještě horší to bylo ve Wurzach. Rozprášeno a pobito bylo na sedm tisíc dolno-

algäuských sedláků. A pár dnů poté ve Weingartenu hrozil masakr dvanácti tisícovkám sedláků a že se jim nezdařil noční protiútok a že se obě válčící strany nakonec dohodly na míru.

„Našinci nemají pořádné vojenské velení, tak to je,“ vyhodnotil válečné zprávy tulák.

Andreas se od skupinky odpoutal a znovu se počal prodírat ve stále houstnoucím davu. Bylo už obtížné se rozhlížet po tvářích a postavách a pátrat po svých blízkých. Najednou všichni byli tak stejní, všichni si začínali být podobní. Šediví a monotónní.

Vymklo se nám to z rukou – říkal si, když si uvědomoval válečné poblouznění kolem. Chtěli jsme jen změnu v církvi... chtěli jsme trochu lidskosti... chtěli jsme vrátit církev k jejím kořenům, k prvotním křesťanským obcím, kdy Písmo bylo jediným rádcem, jediným soudcem... Slovem – ne mečem a vidlemi jsme chtěli prosadit nápravu... Greta je mladá, Franz je horkokrevný... jako většina lidí tady kolem...

Právě teď dav začal tleskat a nadšeně provolávat pozdravy. Andreas se otočil směrem ke kašně s dřevěnou řečnickou tribunou. Stál na ní statný mladý muž. Lehký šedý plášť mu volně splýval přes ramena a téměř až ke kotníkům. Na zaprášené boty už nebylo dost dobře vidět přes hlavy shromážděných. Dlouhé tmavé vlasy zdobily oválný obličej s nevýrazným nosem, krátce zastřižené vousy pod nosem i na bradě vzbuzovaly dojem moudrosti. Husté tmavé obočí zvýrazňovalo jeho hluboké hnědé oči. Pohled jako by hovořil. Byl přívětivý, byl sebevědomý, cosi vlídného do okolí vyzařoval.

Nicolaus Storch.

Prorok.

Andreas si uvědomil, že stojí ztuhlý a v mírném předklonu hledí na muže nepřiliš od něj vzdáleného. Byli oba tak stejně staří. Kohosi mu prorok připomínal.

Teď – teď se jejich oči krátce setkaly.

Sálala z něj laskavost, přívětivost, rozvážnost a klid. Bylo to něco jiného než pociťoval z davu tady dole.

Storch zvedl pravici na znamení pozdravu. Dav zesílil své ovace. Storch se nenuceně usmál, po chvíli zvedl obě paže na úroveň prsou a pokyvoval jimi jako by zamačkával dav v dálí před sebou. Hluk rychle slábl, až se vytratil zcela. Nicolaus Storch se chopil slova. Jeho hlas byl příjemně medový. Nepobuřoval, nepodněcoval k vášním.

„Mnohé, co církev katolická koná v Římě i tady, nás ve víře v Boha ruší. Nepochopitelné zázraky? Neuvěřitelná probuzení mrtvého k životu?... Vám to vadí, vadí to i mně,“ slyšel Andreas přesvědčivý hlas toho mladého kazatele. „Je třeba nemocnou církev vyléčit... Nesmí nám takové věci překážet v naslouchání Ježíšovi... Nesmí nám smyšlenými slovíčky zavírat oči před Ježíšovou pravdou církev, která jenom po majetku, po moci se pachtí. Která Slovo Boží za zlatáky vyměnila... Rádi by viděli církev s Kristem, ale bez evangelií... Nejde jim o Ježíšovo moudré učení, jde jim o úřad, o církev jako instituci... Nehlásají – *následujte Ježíše*. Hlásají – *následujte církev*... Zpět ke křesťanství prvotních obcí je třeba se navrátit...“

Andreas obsah vět skoro nevnímal. Sotva znatelně se teď otřásl, jako by se chtěl probudit. Gretu hledá. Není tu na manifestaci. To si uvědomoval. Rozhodl se prokličkovat ke kostelu. Vzdaloval se krok za krokem od kašny, lidi se tu méně na sebe mačkali. Prodíral se kupředu a rozhlížel se.

Nic, nic, nic...

Z podia se k němu linuly další a další věty Nicolaa Storch: „...prvotní obce křesťanů člověku jasně představily Stvořitele a Hospodina, kterému jsme si zvykli říkat Bůh... Ne, my neuctíváme žádného z antických bohů, my uctíváme Jsoucno... My se přece nepřeme, co bylo prvotní... Hmota? Nebo duch?... Oboje jsou dvěma projevy jen jedné podstaty... Jediná je podstata tohoto světa... Logos je prázkladem... Logos je nade všemi mocnostmi... Logos je tou prapodstatou...“

U kostela bylo volněji. Nebylo už tak dobře vidět na tribunu, na část davu ale ano. Vystoupil na kamenný patník ohraničující roh jednoho výklenku. Rozhlížel se – marně. Masa lidí byla jak jeden tvor. Většinou viděl hlavy jen zezadu, rusé ženské vlasy nezahlédl.

Andreas po chvíli sestoupil z vyvýšeného chladného podstavce a namířil si to podél domů lemujících rynek. Oči na stopkách.

„...Na počátku byl Logos,“ vysvětloval cosi Storch, „a ten Logos byl u Boha a ten Logos byl Bůh... všechno povstalo skrze něj a bez něj nepovstalo nic... v něm se zrodil život a ten život zrodil lidi a lidi se stali Syny světa...“

Vystoupit tak na tribunu a zařvat odtud do davu na Gretu – napadla Andrease ztřeštěná myšlenka. Ne, to je nesmysl... lidi by mě

umlátili... Pociťoval již značnou beznaděj. Zbytečná byla cesta sem, je nemožné ji v tom mumraji najít... třeba tady ani není... přespím ještě jednu noc v hostinci a – a odjedu... Greta... Kdepak podobní přivandrovalci přespávají?...

Došel na protilehlou část náměstí, očima stále přejížděl jednohlavý dav.

Zbystrčil, když jeho vědomí zaregistrovalo jakousi změnu. Zprvu se neorientoval. Teprve po chvíli zaznamenal změnu hlavního řečníka na pódiu.

Zaprášený muž s pomačkanou helmicí na hlavě, široký kožený pás šikmo přes prsa, na něm se mu klátila šavle. Jeho slova docházela Andreasovi postupně a přicházela jakoby odněkud z hloubi.

Je to voják z Müntzerova oddílu – to Andrase upoutalo a začal naslouchat trochu soustředěněji. Věděl o Müntzerovi, že to je právě on, kdo se snaží revoluční nálady z jižních německých zemí přenést i sem do Durynska. A svobodné říšské město Mülhausen učinil svým hlavním sídlem. Už jsou to dva měsíce, co tam se svými příznivci svrhli městskou radu a ustanovili *Válečnou radu města*. Sám se pak postavil do čela rady a zahájil mocnou propagandu v širokém okolí města. Povedlo se mu to a minulého měsíce povstali sedláci v celém Durynsku, v Harzu, v Sasku i Hessensku, v horních Francích i ve Vogtlandu.

Andreas stejně tak jako Luther a Melanchthon zhurta vytýkali Müntzerovi jeho podněcování k drancování a vypalování hradů a klášterů. *Ne, to vůbec není správná cesta k trvalým změnám v církvi.*

„Zítřka v poledne se zavřou městské brány,“ zaznamenal slova vojáka na kašně, „volně už nikdo nebude moci ani ven, ani dovnitř.“

Ráno musím odejít – uvažoval Andreas pod přívalem nových informací. *Jinak se odtud nedostanu. Anebo raději hned?... Ne, teď ne, za chvíli bude večer... Kdo ví, co se tam venku děje...* Vůbec se mu nelíbilo, že otrhanec zhatil dnešní docela poklidnou atmosféru města. *Má na to vůbec právo?* – napadla ho myšlenka, hned si ji ale sám vymluvil. *Právo?... Copak dneska právo někdo dodržuje?... Právo vrchnosti vzbouřenci nectí, na právo boží – na bibli – se odvolávají, jen když se jim to hodí... Copak by mohli jinak drancovat a pálit? A vraždit?!...*

Strach plíživě pohlcoval Andrase. Teď už ani ne jenom strach o

Gretu, byl to i strach o sebe samého. O Gretě nevěděl. Nenašel ji. Přál si, aby byla v bezpečí. Tady ve městě ale bezpečno nebude. Tak to cítil.

Průvan myšlenek se mu prohnal hlavou a teď už zase vnímal slova hřímajícího vojáka. Tři ozbrojené svazy prý lid vytvořil na obranu pravdy. Mühlhausenbund v čele se samotným Müntzerem a potom Allstedtbund a Werrabund. Voják nadšeně halasil, že lid teď táhne Durynskem na Halle a Eisenach a že už jich je na dvacet tisíc.

Andreas jedním uchem naslouchal pronášeným větám, oběma očima ale stále přejížděl postavy, kolem kterých procházel. Žádné rezavé vlasy, žádné světlé na hlavě mužské, prozrazující Franze. Lidí na rynku přibývalo a přibývalo. Nechali se zlákat vystupňovaným lomozem. *Určitě víc než tisícovka, možná dvě.* Andreas se usilovně prodíral kupředu.

Ošuntělý voják byl skvělý řečník. Uměl zapalovat v lidech nadšení. Lid své nadšení už taky začal projevovat. Na konci minulého měsíce prý Müntzer a jeho svaz opustili Mühlhausen a vyrazili směrem na Halle. Do pohybu se dal i Allstedtbund a Werrabund. A voják dál agitoval, každou chvilku přerušovaný zapáleným jásotem přihlížejících: „No – a panská vojska se teď začínají houfovat... a v průsečíku cest všech tří našich ozbrojených svazů je vaše město Frankenhäusen... připravme se ke spravedlivému boji proti útisku... připravme se ke spravedlivému boji za pravdu... připravme se ke spravedlivému boji za tisícileté království boží... Připravme se! Právo a pravda je na naší straně...“

Andreas seděl ve spoře osvětleném šenku svého hostince, před sebou džbánec vína po večeři a na lepší spaní, vedle džbánu skomírala čadící svíčka. Hospoda vřela bojovnou náladou, kolem se zuřivě diskutovalo, jen on seděl u svého stolu v zadním koutě sám. Sám se svými myšlenkami. Měl na sobě sice prostý šat, ale na jeho vystupování stejně poznali, že je urozeným pánem. Vyptával se každého, kdo mu připadal jen trochu vhodný. Ne, nikdo mu poradit nedokázal.

Připadalo mu, že pro svoje svědomí udělal všechno, co mohl. Teď teprve to ve městě začne být chaotické. Když Gretu neobjevil v nynějším relativním poklidu, těžko ji objeví v nastávající bojovné atmosféře. *Pokud tady vůbec kdy byla... Johanka klidnější nebude...*

ona věc ale vzala docela statečně... možná jsem si větší starosti dělal já – uvažoval s dlaní pod bradou, loktem se opíral o zašpiněnou masivní desku hospodského stolu.

„Bud’ zdrav, panáčku. Můžu?“

Andreas odlepil oči od plaménku svíčky a zamžoural do šera před sebe za přicházejícím, nepřirozeně drsným ženským hlasem. Jeho pohled asi hovořil dost jasně: *Co ty mě tady otravuješ... chceš mi upít trochu toho vína? Chceš peníze? Táhni, odkud jsi přišla...*

Stála před ním mladá dívka. Zacuchané havraní vlasy, halenka, která kdysi byla sněhově bílá, hluboký kulatý dekolt odhaloval ztepilé poprsí, o něco níže podpírala obrys prsou hnědá šněrovačka a na ní navazovala dost dlouhá splývavá suknice.

Dívka jeho výmluvný výraz pochopila. Zamračila se. Nedala se ale odbýt: „Prej někoho hledáš?“

Aha, o to jde...

Kývl.

„Říkal to hospodský... Smím?“ ukázala bradou na protější židli.

Nuceně pokynul hlavou. Chtěl ji odbýt, ale něco mu říkalo, ať nehartusí.

Hlučně odsunula židli, z vysoka na ni dosedla. Rádoby způsobně a panský si natrásla suknici. Její pohled kmitl na džbán vína, rychle ale očima ucukla, když poznala, že muž naproti si její podvědomé touhy všiml. Pohár na stole byl jen jeden.

„Co je tobě po tom?“ utrl se na ni. Pak ale dodal: „Vlastně ano, hledám.“

„No – možná bych ti mohla pomoci.“

„Ty? Jak ty bys mi mohla pomoci?“

„No, mohla. Tady ale asi není to správné místo...“

Jejich oči se střetly. Andreasovy byly přimhouřené do vyhubování, její byly do široka rozzářené do nadšeného očekávání.

„Hostinský říkal – máš tu prý pokojík...“

Děvče, děvče... pro zábavu já tady nejsem... to ses spletla...

„Pokojík mám. Ale jen pro jednoho. Víš?“ odsekl.

„Já jsem Ingrid,“ nedávala se odbýt.

Hlava se jí stočila přes pravé rameno za cinkotem džbánek, které pokládal hospodský u vedlejšího stolu.

Intuice Andreasovi podsouvala, aby dívku neodháněl.

Neodehnal ji.

O společnost ale nestál.

Třeba přece jen něco ví...

Oči se jí rozzářily, když se před ní objevil pohár a vedle něj silná chlupatá ruka hospodského postavila plný džbán voňavého červeného moku.

S chutí se napila.

„Já jsem Andreas. Ty něco víš o mladé dívce z Norimberku? Greta se jmenuje –“

„Aha,“ zamračila se. Pohlédla na nedopitý pohár a chlapským gestem ho znovu do sebe obrátila, jako by vodu pila. „Holku hledáš...“

Pohlédl na ní. Trochu jako v naději, trochu jako zklamaně.

„Já myslela, že ti jde o toho blondáťeho fešáka s uraženým zubem...“

„S uraženým zubem?“

„Jo. Říkali mi, že hledáš toho tesaře.“

Tesaře... Franz je tesařem... Je to on?... „Jak je starý, jak vypadá?“

„No... pěkný chlap to je... mladší je než jsi ty... je vyšší a má větší sílu. Rovné světlé vlasy, modré oči. Tak co? Je to on?“

„Nehledám chlapa. Hledám ženu. Ani ne dvacetiletou dívku. Štíhlá, drobná, zrzavé kučeravé vlasy na ramena. Tu jsi s ním neviděla?“

„No to víš, že viděla... Předevčírem jsme se tady skoro porvaly... Já jsem jenom řekla tomu fešákovi pár slov... ona se na mě hned osopila...“ vymáčkla ze sebe Ingrid a sama si dolila pohár červeným vínem. „Rozumíš? Chtěla jsem si s ním jenom popovídat. Nic víc. Jenom popovídat...“

„Kde jsou? Kde bych je našel?“ neskrýval netrpělivost.

„Jó – to já přesně nevím...“ začala se vykrucovat. Hrála divadýlko dost neobratně.

Aha, jde jí o peníze – pomyslel si Andreas. Zalovil pravačkou v kapsáři a obratně palcem vrhl na stůl zlaťák. Jeho levá dlaň byla rychlejší než Ingrid a peníz zase mlaskavým žuchnutím skryla před očima sympatické, rozverně dívky.

Překvapeně nedokončila pohyb ruky směrem za zlaťákem a zdvihla hlavu ke šprýmaři.

Andreas chvilku mlčel a napínal ji. „Tak povídej. Kde je najdu?“

Sjela ho pohledem. Vycítila, že on to myslí vážně.

Zlat'ák by mohl být její.

Nepřipadal jí jako vykuk, který nakonec ucukne a peníz zase schová. Přesto se na chvilku ještě zarazila a vpíjela se do tváře proti-sedícího.

„Každý tu teď dělá, co je třeba. Na říčce za městem opravují mostek. Tvůj chasník jim tam pomáhá.“

Věřil jí. Tohle na něj nehrála. Levá dlaň se nadzdvihla a prsty si začaly pohrávat s penízkem.

Dráždil ji.

Zlehka a táhle se napil vína. Poválel ho na jazyku a labužnický polkl.

Prsty stále protáčely mincí po její hraně.

„Kde bydlí, kde tu nocuje?“

„Než to opraví, budou spát ve vsi za městem. Je to asi hodina cesty.“

„Ta dívka je tam s ním?“

„Hele... tak to já už nevím...“

Mužovy prsty se zastavily a zlehka začaly poťukávat mincí do desky stolu.

Dívka těkala očima na minci, na mužovy oči, pak zase na minci.

Andreas zřetelně cítil, jak po zlat'áku lační. Nechtěl ji napínat příliš dlouho. Uvědomoval si, že by ji mohl třeba nazlobit. *Pak by mi neřekla už nic... Pokud ale vůbec něco ví... asi ano... nevypadá to, že by si tohle její kučeravá hlavička jen tak vymyslela...*

Oči nespouštěly dlouhý pohled z Ingrid, levá ruka se pozvolna přisunula blíže k dívce a rázně odkryl dlaň a zase ruku přitáhl k tělu.

Záblesk úsměvu. Rty se jen na okamžik prohnuly v koutcích vzhůru. Dívčí rozjasněné oči kmitly ještě nedůvěřivě na peníz. Rameno jí cuklo.

Peníz zůstal na stole.

Zvedla bradu a jako by zвыsoka pohlédla na Andrease. „Tvůj človíček tu byl předevcírem s prorokem ze Cvikova... Pořád se kolem něho motal...“ slova jen pozvolna splývala z jejích rtů. „Už jsem je viděla vícekrát takhle spolu... Až včera jsem s ním mluvila poprvé.“

Říkala předevcírem – zpozorněl Andreas, před chvilkou řekla pře-

devčirem... přede devčirem, že tu byl... Zarazil se, mírně sevřel rty, oči se nevědomky svezly na peníz na stole. Ale co? Ať si pomůže...

V noci Andreas spát nemohl. Přemýšlel o dnešních událostech. Něco mu říkalo, že Ingrid by věřit měl. Alespoň trochu. V jejích očích byla stále jiskra upřímné ženské nevraživosti, když vyprávěla o mladém tesařovi a o té jeho nazrzlé přítelkyni, která se do Ingrid vášnivě obula.

Přemýšlel o slovech Storchy, přemýšlel o situaci, kterou vyvolal Müntzerův voják.

Ano, chtěl ráno odjet.

Ted' ale váhal.

Když vyrazí za Gretou a Franzem k řece, můžou se venku minout. *V poledne se uzavřou městské hradby... určitě se Greta s Franzem budou chtít dostat do města... Má sem přijet Müntzer a Franz si to jistě nenechá ujít... Pak se stane, že já skončím za hradbami a Greta bude uvnitř ve městě... Jen aby tu nenastal masakr... Snad ne... snad už dostali rozum. Ve Weingartenu se přece nakonec taky dohodli smírně... Už toho násilí bylo dost...*

* * *

Andreas se skláněl nad zakrváceným mužským tělem. Vzrušením přerývané hýkal. Hýkal tiše. Nesměli se prozradit. Ramenatý blondáťák mladík s přeraženým předním zubem uprostřed zakrváceného obličeje ležel u jeho roztřesených nohou. Krčili se v nizounkém zkoseném výklenku na půdě hospody. Až úplně nahoře, až úplně pod šindelovou střechou.

Jak byl Andreas vděčný statečné Ingrid, té dívce s havraními kučery. Nikdy by do ní neřekl, že se dokáže pro cizího obětovat. *Hospodská lehká děva, holka pro každého* – to si o ní myslel. *Nebýt jí, nežil bych už ani já, ani Franz, ani Nicolaus...*

Nechybělo mnoho a hessenští žoldáci by už už objevili zakrytý nízký průlez do nevelkých půdních prostor.

Ta dívka, ta povětrnice jen malou chvíli zaváhala.

Sotva ke vchodu nahrnula haraburdí, hned odtud vojáky odlákala a vydala se jim napospas.

Tušila určitě, že ji to může stát život. Nebo alespoň čest. Málo jí záleželo na její cti.

Stálo ji to čest, stálo ji to i její mladý život.

Nečekala tak zběsilou živočišnou reakci rozlícených uniformovaných mužů vydrážděných na maximum tříhodinovou vojenskou ztečí.

Ingrid pro ně nebyla dívkou. Byla pro ně kořistí.

Greta.

Snad Greta takovému osudu venku unikla...

Nešťastné chvíle pro frankenhausenské, nešťastné chvíle pro Müntzera. Našli ho schovaného na půdě v domě hned za městskou branou.

Zbabělec.

Zbabělec?

Neměl vojenské zkušenosti. Vůbec žádné vojenské zkušenosti neměl.

Kázat uměl skvěle. Velet vojsku ale vůbec.

Víc dbal na boží znamení než na válečnou taktiku.

Jen pár opravdových vojáků velelo pod duhovou vlajkou povstalců na provizorních hradbách ze selských vozů kolem městského opevnění. To ale bylo málo. Bylo zoufale málo zkušených velitelů. Ani výzbroj za moc nestála.

Hessenští bleskově přelstili obránce Frankenhauseu.

Pomstili se jim.

Právem se jim pomstili.

Müntzer si předevcírem troufl až přespříliš. Tři vyjednávače Albrechta von Mansfeld nechal nelítostně popravit.

Neměl to dělat.

To bylo přespříliš.

Vymstilo se to.

Ráno po osmé pak akce začala. Pěchota hessenských se sešikovala do čtverců. Čtyři čtverce žoldáků v modrobílých uniformách, uprostřed každé první řady čněl vysoký prapor s červenobílým jednoocasým lvem.

Duhová vlajka naděje proti jednoocasému lvu panství a moci.

Jízda z obou boků sebevědomě postupovala proti dřevěné hradbě sedláků.

Obranná střelba z hákovnic a z osmi děl.

Zprvu se zdálo, že útočící Phillip von Hessen byl zaskočen.

Nečekal tak masivní a houževnatou obranu. Předpokládal protiútok sedláků jako u Fuldy a jako u Hersfeldu.

Jihovýchodně od Frankenhausenu se vynořily jízdní oddíly Sasů. Zaujali pozici v bezpečné vzdálenosti proti podkově dřevěných vozů se šesti tisícovkami rozjásaných obránců.

Lankrabě Philip zkusil to samé, co u Truchsess. Zabezpečil svoje pozice a navrhl dočasné příměří.

Předstíral vyjednávání.

Požadavky pro vzbouřence byly nepřijatelné. Za volný odchod sedláků z města vydat Müntzera a jeho nejbližší velitele.

Zoufale moc prahli nepřátelé právě po Müntzerovi.

Nemyslitelné.

To ne. To povstalci nedopustí.

Jeden velitel povstalců ale byl přece jen ochoten se obětovat. Jeden kněz byl pro kapitulaci také. Müntzer je dal předvést na náměstí před hospodu.

Chvilé napětí.

Chvilé rozhodnutí.

Všem na očích.

Oba srazil na kolena, nechal je stít jednou ranou těžkého meče.

Jedna rána – konec života.

Nikdy Andreas neviděl brutální smrt takhle zblízka.

Krev vystříkla z obnaženého trupu.

Násilí.

Násilí proti životu.

Násilí proti přirozenosti.

Otřesné.

Andreas pojal v ten moment bouřlivou nenávist proti podlému kazateli, proti samozvanému veliteli města, samozvanému veliteli celého selského povstání.

Kam až tohle povede...

Nenašel ale v sobě odvahu, aby zakročil. Nemohl.

Chvilé napětí.

Chvilé rozhodnutí.

Bylo to jako na objednávku. Vojevůdci chvíli rokovali o podmín-

kách kapitulace, byla cítit nejednotnost v názorech. Nikdo si ale už netroufl vystoupit otevřeně proti Müntzerovi. Otevřeně ne. Vojenská odhodlanost ale byla rázem ta tam.

Pomoc Müntzerovi přišla z nebes.

Během rokování se přehnala krátká májová přeháňka, nad městem se rozzářila duha.

Májová sedmibarevná duha.

Nádherný jev právě v tu rozhodnou dobu.

Duha na nebesích.

Duha na povstaleckých vlajkách.

Božské znamení vítězství.

Bylo rozhodnuto.

Boj!

I váhající se nakonec přidali.

Přidali se k cestě na neodvratnou smrt.

Málokdo z odsouzených k nežítí vnímal Müntzerovu zbabělost v záři duhy nad zmírajícími hlavami.

Lankrabě příměří porušil. Kule se začaly zakusovat do vozové hradby nepřipravených, zaskočených povstalců.

Pěší i jízdní oddíly žoldáků se daly do pohybu.

Obrovský křik, obrovská masa ježící se smrtícím železem.

Už první útok jízdy dřevěné hradby nevydržely.

Východní strana se zhroutila pod urputným náporem čtyř set jezdců.

Začátek konce.

Masakr obklíčených sedláků.

Začátek krvavého konce.

Údolí pod kopcem Schlachtberg se rázem stalo krvavou strouhou.

Stovky životů naráz.

Krev stříkala kolem.

Ze všech stran nářek a srdcervoucí ryk raněných.

Pět tisíc zneživělých těl během jedné hodiny.

Jedinou nadějí ještě dýchajících militantních sedláků se stala vstupní brána v městských zdech.

Vůdce – zbabělec.

Uprchl z bojiště.

Neutekl moc daleko od hradeb.

Za městskou branou Müntzera dopadli. Voják Schroffel von Waldeck objevil jeho úkryt.

Zajmutí a smrt. Už jen to se stalo Müntzerovým údělem.

Müntzerovy ideje na spásu lidstva zamířily na tristní popraviště lidských nadějí.

Andreas se v těsné podkrovní díře hostince ještě více přihrbil. Rozechvělými zpocenými prsty si promnul oči a čelo.

Uvědomil si, jak hlasitě hýká.

Tlumeně si odkašlal.

Jeho pohled znovu spočinul na nebohém zakrváceném muži u jeho nohou.

Franz.

Najednou pocítil tupou bolest mezi lopatkami. Sáhl si co nejvíce dozadu pod levou paži, podíval se na prsty. Nahmatal si bolavé místo pod pravou paží, podíval se na ruku.

Ne, prsty nebyly zkrvavené.

Ulevilo se mu.

Pohled na Franzovu hlavu zohyzděnou krví splenými vlasy ho zase vrátil do reality.

Uvědomil si konání Nicolaa Storcha. Citlivě osahával těžce oddechujícího Franze. Přejížděl mu hrudník, prohmatával mu břicho.

Franz v ten okamžik záupěl.

Nicolaus mu rychle zakryl ústa. Franz se zakuckal, už to ale bylo jen mělké kuckání.

Po chvíli bylo ticho.

Ticho uvnitř, ticho i v podkrovní chodbičce hostince.

Storch položil raněnému ruce na hrudi a procítěně je přitiskl k tělu. Dlouhé vlasy mu odhrnul z očí.

Franz se povrchně nadechl a ještě jednou zlehka hekl. Nebylo to srdcervoucí bolestivé vydechnutí, bylo to vydechnutí osvobozující.

Umíral.

Plátěným obvazem na hrudi mu prosakovala krev.

Tvé kroky, bratře, směřují k branám tvého posledního soudu – vnímal roztržesný Andreas přiškrceně šeptaná slova Nicolaa Storcha.

Očisti svou mysl od vnímání světa kolem tebe... ty sám jsi celým světem... vracíš se k Otci... tvůj čas nadešel, nebraň se tomu... mělo se to stát takhle brzo, stalo se tak... nech rozehrát svou mysl proti světu

svědomí... dýchej klidně, dýchej klidně... mysl se vyrovnává s tvým svědomím, nastává tvůj čas na loučení s člověčím světem... tvá duše se teď nabíjí bohubíým konáním celého tvého žití, zklidni se, bratře, celé tvé žití teď protéká skrz tvé svědomí... teď, teď je tvůj nejzásadnější soud, tvůj poslední, nejupřímnější soud... zkus to... dýchej klidně, bratře... právě to teď tvá duše potřebuje, nutně to potřebuje... tvůj mozek se pročistí, sám se uspi, odumře, rozloučí se s tvou nesmrtelnou duší... v klidu božím nechť odejde tvá duše z tvého pozemského těla, nechť už se konečně očistí od toho všeho nadbytečného, čím ji tvůj mozek doposavad znepokojoval... uspi svůj rozum, uspi svůj mozek... dej tvé čisté duši splynout s Duchem nejvyšším... obejmě tě v nezměrné náruči záře vyvolených, ta záře, zcela tě pojme, s tou září splyne tvoje čistá duše... nezoufej, bratře, jsi syn světla, jdi za tím světlem... stojíš, bratře, na prahu tvého soudu, tvého soukromého, posledního soudu...

Andreas měl za sebou vzrušené, bojovné dny. Cítil se vyčerpaný.

Posadil se na paty, opřel se zády o dřevěnou půdní stěnu, horkými vlhkými dlaněmi si znovu intenzivně mnul obličej.

Zaposlouchával se při tom pečlivěji do Storchových slov.

Nikdy předtím neslyšel podobná slova kněze pronášená nad umírajícím.

Překvapivé věty, moudré věty.

Spousta moudrých vět.

Přemýšlel, má-li se nechat pohltnout nezvyklou Storchovou euforií, nebo má v srdci otevřít brány pro tradiční liturgický standard.

Intuice rozhodla.

Přesvědčil ho Storchův uchvacující nadhled nad aktuální smrtelnou situací.

Bůh-Pán nebo Bůh-záře?

Loučení se duše s myslí.

Spousta zklidňujících myšlenek o posledním soudu.

Nová cesta nesmrtelné duše za věčným světlem.

Nový život.

Takový klid duše, jaký byl tvůj celý život...

Poslední soud před Franzovou smrtí.

Franzův poslední soud... Jenom Franzův a právě teď... Franzův – nikoliv poslední soud všeho lidstva v nějakém jediném okamžiku, v

nějakém jediném soudném dni – uvědomoval si Andreas Storchova slova.

Franz si právě prožívá svůj poslední soud.

Takhle vypadá Smrt!

Storch vycítil poslední Franzovu hodinku.

Takhle se Franz loučí se životem. Rovná si svou mysl se svým svědomím – nikdy dříve tohle Andreasovi nedocházelo, nikdy si neuvědomoval hloubku těch Ježíšových slov, nikdy si neuvědomoval, jak jednoduchá je jeho pravda o posledním soudu.

Znal evangelia už téměř nazpaměť, ty hutné souvislosti mu ale docházely právě až nyní, až při slovech a myšlenkách Nicolaa nad umírajícím Franzem.

Logos tě pojme... v pokoji božím zůstávej, bratře...

Andreas v sobě cítil, že poslední chvíle nastává právě teď.

Konec.

Franz přestal dýchat.

Konec.

Ted' ještě pohnul hlavou za zvukem Nicolaových slov.

Doširoka otevřel blyštivé modré oči.

Úsměv se objevil na jeho rtech.

Logos tě pojme...

Den se neodvratně probíral do nového májového jitra. Krvavý masakr byl završen. Byl korunován zajmutím Thomase Müntzera.

Vůdce povstání je zajat.

Úkol byl splněn.

Církev si vítězoslavně oddechla.

Skoro nikdo nevěděl, jak nebetyčný úkol to byl.

Nešlo o pět tisíc zmařených duší.

Šlo o víc, šlo o likvidaci smrtelného nebezpečí.

Thomas Müntzer je zajat – bude popraven.

Voják Schroffel von Waldeck dostal odměnu sto zlatých.

Thomas Müntzer již nebude ohrožovat křesťanský svět.

Tisíce a tisíce zlatých byli kardinálové ochotni dát za jeho sprovození ze světa.

Za učení o dvojím rozumu člověka.

Sto zlatých? – pakatel.

Druhý příchod Spasitele se nekoná.

Nekoná se?

Jak rychlé bylo dobytí města Frankenhausenu, tak rychlé bylo jeho opuštění panskými žoldáky.

Dlažba, cesty, stěny domů – kaluže a stříkance zahnědlé krve.

Krev rychle zasychala.

Andreas zbrkle klopýtal ven městskou branou.

Bědující.

Mrtví a zmrzačení.

Nepředstavitelně obludný byl pohled do krvavé strouhy za městem – *Blutrinne* tomu začali říkat.

Andreas chvílemi běžel, chvílemi se potácel a vrávorál.

Lidi pobíhali chaoticky sem a tam, ze všech stran bědování a nářek.

Odklizení bezvládných těl.

Greta...

Greta je pryč v Rottlebenu. Ve vesnici kousek na západ od městských hradeb. Tady se hessenští včera ráno připravovali k útoku. V ten moment snad mysleli jen na boj...

Snad...

Snad mysleli jen na válečné hrdinství a nemysleli na nebohé, mladé dívky...

Andreas se stal nejšťastnějším obyvatelem ze všech těch nešťastných v Rottlebenu.

Greto!

Téměř otcovské, vroucí objetí.

Ach, Greto moje...

— 2 —

Dveře malého kardinálského kabinetu Andělského hradu se zavřely za posledním z příchozích. Tři kardinálové tajného společenství *Terra dei* se skryli před zraky i sluchem nepovolaných. Rozhodli se naplánovat další neviditelné tahy na šachovnici křesťanského světa.

„Blahopřeji vám, Vaše Eminence,“ oslovil s bohorovným úsměvem první kardinál druhého. „Vaše konání ve Frankenhausenu bylo excelentní.“

„Děkuji, pane. Spolupráce s hrabětem Albrechta von Mansfeld byla naprosto příkladná. On vybral vhodného důstojníka, aby se vešel mezi vzbuřence. Pak už to šlo ráz na ráz.“

„Rozumím. Při vší vaší skromnosti si zasluhujete velké uznání právě vy. Váš plán to byl. Vy jste vsadil na Müntzerovu samolibost a neskonale touhu spasit naráz celý svět.“ Poslední slova formuloval s nádechem ironického pohrdání.

Chválený kardinál nepřiznal, že až tak úplně jeho plán to nebyl. On jenom nadšeně přijal strategii přemýšlivého Carafy.

Nepřipadalo mu vhodné nechat proudit laskavost předsedajícího kardinála mimo svou hlavu.

„Thomas Müntzer nebyl naštěstí vůbec žádný vojevůdce. Důstojník pana hraběte dobře věděl, jak s ním má manipulovat, aby správně oslabil obranu města. Povedlo se to.“

„Pravda, pravda. Ale naší věcí byl tuze nebezpečný hlavně jako ideolog. I vaší zásluhou je, že jste dokázal probudit v něm sebezničující militantismus. Pokud by se byl dokázal s cvikovskými proroky

domluvit na jednotném postupu, bylo by nám všem horko. I tady v Římě,“ pokračoval první kardinál v projevování své spokojenosti. „Skvěle vaši pomocníci zapracovali už v Praze, když jim tam přijel vysvětlovat svou revoluční teorii, že prostý člověk přece může mít pravou křesťanskou víru i bez bible. Jenom skrze pravdivé učení Ducha. Tenkrát, tam v Betlémské kapli, to bylo hodně nebezpečné, pánové. To byly hodně kacířské myšlenky. Mohlo dojít ke spojení s českými husity a bylo by zle.“

„Zle mohlo být také, kdyby se s Müntzerem spojil prorok Storch anebo novokřtěnci Riedemann či Hutter. Kdyby společně táhli za jeden provaz. Moc k tomu už nechybělo.“

„Ano, ano. Tihle tři mi dělají velké starosti. Posvítíme si na ně také, pánové. Jsou zatím v tichosti?“

„Ano, Vaše Eminence. Ale pozor na klid před bouří,“ zapojil se třetí kardinál. „Podle mých zpráv je zatím účelné popichovat je a probouzet mezi nimi nevraživost, kdo že ze čtyř – teď už vlastně ze tří – kdo že bude očekávaným zosobněním druhého příchodu Krista.“

„Ani jeden to nebude, pánové. Ani jeden ne. Postaráme se o to společně.“

Na okamžik se zamyslel.

A co ty kacířské bludy?...

Obrátil na třetího přítomného: „Prozkoumali jste už, Vaše Eminence, důkladně všechny Müntzerovy písemnosti? Našli jste ty dokumenty?“

„Ano, ano... Prozkoumali.“

„A váš závěr?“

„No... Vlastně se nenašlo vůbec nic, co by připomínalo opisy oněch důvěrných spisů z papežovy knihovny. Jak jsme si dosud mysleli.“

„Svitky z truhliček? To myslíte?“

„Ne, ne, pane. Myslím spisy Lorenza Vally. A taky té – té rýnské věštyně. Tyhle spisy mám na mysli. Nic podobného jsme nenašli.“

Oba druzí kardinálové se zatvářili vztekle.

Jak je to možné?...

Z čeho tedy Müntzer čerpal?...

„Pánové. Z něčeho ten ubožák vycházet musel. Neměl přece kontakty až na Svatý stolec.“

„Obávám se, Vaše Eminence, že v žádném případě nemohl číst Vallovy spisy. Jsou desítky let uzamčené v papežově knihovně... A spisy rýnské věštkyně jsou pod zámek už celá staletí.“

Na moment se zamyslel.

Chtěl použít zažitou formulaci o osvětlení Duchem svatým, v tohle případě se to ale moc nehodilo.

Místo toho řekl: „Podle všeho to vypadá, že svoje učení – vymyslel Müntzer sám. Ano. Je naprosto vyloučené, aby se k dokumentům z knihovny dostal a rozšifroval je. Obávám se, že celou tu kacířskou filozofii – vymyslel jenom on sám.“

Sám Müntzer?...

Obyčejný kazatel?...

Nemožné!...

Tohle poznání se žádnému z přítomných nelíbilo ani málo.

Jen jediná osoba v dějinách takové věci ovládala.

Jen bohočlověk...

Okamžitě je napadla vtíravá souvislost s proroctvími.

Zalekli se toho do nejčernější hloubi katolické duše.

Že by se opravdu proroctví mělo naplnit?...

Druhý příchod?...

Krutě nebezpečné je Müntzerovo učení.

Krutě nebezpečné.

Chybělo málo a šířilo by se Evropou jako morová nákaza.

Nezadržitelně.

Smrtelná nákaza celého lidstva.

„No, nic s tím teď neuděláme. Müntzer je již po smrti a smaží se v kacířském pekle. Jednu záležitost máme za sebou... A snad už navěky věků. Je třeba ale pečlivě hlídat signály, zda – zda podobná nauka nebují někde jinde. V jiném koutě Evropy.“

Dodal první kardinál a sražil huňaté obočí.

Přemýšlel.

„Tak pojďme dál...“ první kardinál se pustil do rekapitulace dalších oblastí jejich svatého plánu. Chtěl na ně slyšet jenom kladné odpovědi. „Máme pod kontrolou saského Luthera?“

„Ano máme. Luthera řeším já,“ sebevědomě se přihlásil druhý kardinál.

„Dobrá... Máme i nadále svůj vliv na anglický dvůr?“

„Máme,“ přitakal třetí muž. „Biskup Reginaldo Polo moudře těží z blízké příbuznosti s králem Jindřichem Osmým. Upozorňuje na stále sílící napětí u dvora. Král se více věnuje ženským sukním a odsouzeníhodným pudům než vládnutí a tím pádem ponechává přílišnou volnost tamějším učencům. Nedělá to dobrotu. A bude to zřejmě i horší.“

„Jde o něco konkrétního?“

„Ani ne. Zatím ne. Biskup Polo jen upozorňuje na velice vzpurného kaplana a učence Williama Tyndala a na tajuplného sira Boleyna – má mít podezřele důvěrné kontakty na velšské esoteriky. Nebezpečným se mu jeví taky králův kancléř Thomas More. Přespříliš se spřátelil s Erasmem Rotterdamským a vymýšlí jakési podivné teorie v jedné své knížce.“

„Hmm... zatrolený knihtisk,“ zabručel první kardinál. „Potřebujete nějak pomoci, kardinále?“

„Zatím ne, Vaše Eminence. Biskup Polo dává dohromady skupinu věrných kleriků. Pro všechny případy. Vetrli se i mezi mnichy v Glastonbury. A věřím, že další jejich skupina bude mít brzy pod účinným dohledem i situaci u dvora. Chtějí těžít hlavně z královy ješitnosti, podezřavosti a pověřivosti. Vsázejí na to, že s ním budou manipulovat skrze jeho milostné choutky.“

„Dobrá. A co Erasmus?“

„Tak – ano – Erasmus,“ trochu se zakoktal třetí kardinál, „pokud já vím... tak nadále přetrvává nepřekonatelná nevraživost mezi ním a Lutherem... trochu ji příživujeme na obou stranách... Erasmus žije teď někde, někde v Basileji? Nebo ve Freiburgu?“

První kardinál významně nadzvedl černé obočí a zpřísnil kárající pohled.

„Pane kardinále... Erasma nesmíme pustit z očí...“

Zapřemýšlel.

„Tlumočte prosím tento můj osobní úkol biskupovi Pietru Carafovi... Ať nás tady příště navštíví –“

Odmlčel se.

Pak se zamračil v nastalém soustředění a opravil se: „Anebo ne. Pozvěte mi Jeho Excelenci Carafu do mého kabinetu sem na hrad. Co nejdrříve... Promluvím si s ním sám. Ať se věci nezdržují...“

— 3 —

Sedm let. Vděk Johanky jejímu bratrovi Andreasovi za záchranu dcery byl trvale neutuchající. Nikdy za uplynulých sedm let ani jednou nepřišla s výčitkou, že Greta se vnořila do smrtelného nebezpečí tenkrát ve Frankenhauseu stejně jen kvůli novátorským náboženským debatám s Andreasem.

Už si to snad ani tolik nemyslela.

Nechtěla provokovat bratra, vůbec už nemínila trápit svou dceru. Byla nadmíru ráda, že Gretin žal za ztrátou milého Franze rok za rokem slábl a ustupoval. Nevymizel ale zcela. Greta byla smrtí Franze hluboce poznamenána. Zidealizovala si ho. Po jeho smrti jí byl dokonce něčím významnějším než za jeho života. Byl pro ni symbolem pravdy, symbolem laskavosti a spravedlnosti.

Stovka tisíc sedláků v průběhu bouří padla. Pro Gretu to byla jen bezejmenná masa nešťastných hrdinů. Franz – Franz byl pro ni jediný. Franz byl konkrétní.

Franz byl nezapomenutelný.

Greta se stáhla do sebe.

Málo komunikovala, věnovala se každodenním domácím pracím.

Několikrát se pokoušel otec i matka uvést dceru do společnosti jim rovných. Mezi kupci, či jejich syny se nenašel nikdo, kdo by Gretu dokázal vytrhnout z vážné zádumčivosti a trvaleji ji zaujmout.

Greta žila ve svém světě. Ve světě upřímnosti, přirozenosti, laskavosti. Kolem sebe si vybudovala plůtek a nikoho za něj nepouštěla. Svět za plotem byl jiný, než byl ten její uvnitř.

Neměla důvod ty dva světy mezi sebou konfrontovat.

Odtazitost od mužů trvala u Greta až do doby, než se v jejich domě objevil Angličan. Thomas Cranmer, teologický vyslanec anglického krále Jindřicha VIII. Statný, nesmírně inteligentní muž, jen nemnoho starší než její strýc Andreas. Právě jeho prostřednictvím přijal otcovo pozvání, aby při svém pobytu bydlel v kupeckém domě Gretina otce na náměstí v Norimberku.

Strýc Andreas patřil do úzké vedoucí skupinky stále sílícího hnutí německých křesťanů, kteří si od říšského sněmu ve Špýru začali říkat *protestanti*. Právě tohle učení Angličana zajímalo. Andreas mu byl více než dobrým lektorem.

Greta občas naslouchala zajímavým debatám Thomase a Andree. Pochopila rychle i druhé Angličanovo poslání. Král Jindřich měl starosti. Byl ženatý s Kateřinou Aragonskou, ale už mu překážela. Krále začala mocně přitahovat jiná mladičká žena. Tak mocně ho k sobě vábila, že Jindřich požádal o neplatnost sňatku s Kateřinou samotného papeže Klementa VII. v Římě. Jinak se rozvést nemohl. Papež se do souhlasu k novému sňatku anglického krále příliš nehrnul. Thomas Cranmer měl za úkol získat pro královy choutky podporu u evropských panovníků, u císaře Karla V. i u nové německé církve.

Gretu magicky přitahovala Thomasova výřečnost a argumentace. Obdivovala na něm široký rozhled v dějinách církve. Své myšlenky dokázal zdůvodňovat a vysvětlovat.

Už při prvním setkání před třemi měsíci se zarazila, jakmile se jejich pohledy setkaly. Z Angličanových očí vyzařovalo cosi vlídného, cosi uhrančivého. Teprve po chvíli způsobně pozdravila a vyzvala ho, aby ji následoval. Uvedla ho do světnice hned vedle Andreasova pokoje.

Cranmer přijal nabídku a zůstával v domě bydlet po celou dobu pobytu v Norimberku. Občas z jejich domu vyrážel na delší cesty, někdy sám, někdy s Andreasem.

V těch dnech se Greta stávala tesklivější.

Gian Pietro Carafa. Šestapadesátiletý ambiciózní muž neznající limitů svého duchovního růstu. Zatvrzelý katolík? Nebo rozvolněný kacír koketující s mysticismem? Jen pár lidí vědělo, že je to muž dvou tváří. Jen jeden ale znal čistou pravdu – jedině sám Pietro Carafa. Jenom on sám věděl, co dělá, on sám věděl, proč to dělá.

Bylo mu čtrnáct a už tenkrát utekl z domova. Přepadla ho nezvladatelná touha po řeholním životě a před Vánocemi se uchýlil do neapolského dominikánského konventu.

Otec uplatnil vůči mladíčkovi svou pevnou ruku a donutil ho k návratu domů. Ale jen na chvíli a jen pod příslibem, že mu nadále umožní intenzivní studium filozofie a teologie.

V osmnácti přijal tonsuru a stal se klerikem. Zmizel z domova a uprchl do Neapole ke svému strýci, neapolskému arcibiskupovi.

Pár let na to už pracoval u dvora papeže Alexandra VI. jako tajný komoří. Za pontifikátu papeže Julia II. pak získal funkci apoštolského protonotáře, už ve třiceti se stal biskupem, posléze i papežovým vyslancem u dvora španělského krále Ferdinanda.

Tak ho znali jedni. Vnímali ho jako spolehlivého, neúporného služebníka Svatého Otce.

Neznali ale Carafovu tvář druhou.

Ve svých funkcích u Svatého stolce dostával i úkol, který mu převrátil dosavadní vnímání celého světa i smyslu lidského žití.

Nikdo o takový nudný úkol nestál, Carafa ano.

Čím častěji mohl úkol plnit, tím více propadal novému pohledu na křesťanství a na život.

Ježíš a filozofové...

Tajná papežova knihovna.

Vyhledej – založ – uspořádej – sepiš.

Tisíce a tisíce utajovaných rukopisných knih, tisíce a tisíce pradávných svitků.

Tajná knihovna.

Nikdo neměl ponětí, co všechno je ve spisech obsaženo.

Mohly ale uškodit čisté katolické víře. Tak je skryli pod pevnou petlici na tři zámky.

Carafa studoval a pracoval, pracoval a studoval.

Knihovna Svatého Otce.

Studoval a pořizoval si opisy. Tajné opisy.

Carafa objevoval dávná mystéria katolické víry.

Víry a poznání.

Křesťanství a filozofie.

Návrat ke kořenům...

Už je to skoro dvacet let, co ho čerstvý papež Lev X. znovu přizval k plnění diplomatických úkolů. Vyvstala v tu dobu potřeba upevnit vztahy s mladičským anglickým králem – s Jindřichem VIII.

Carafovi se v Londýně otevřel zcela nový svět.

A co víc?

Na své misi navázal opravdové přátelství s mužem, kterého si za přítele přáli označit i mnozí králové a reformátoři církve.

Skoro nikomu se to ale nedařilo.

Carafovi ano.

Gian Pietro Carafa našel v daleké Anglii hluboké, upřímné přátelství s největším učencem své doby – s Erasmem Rotterdamským.

Pozdní jarní odpoledne dýchlo na zubaté hradby Říma vlhký chlad. Po levém břehu líné Tibery zvolna vykračují proti proudu řeky dvě dvojice mnichů v hnědavých hábitech. Nehlásí se k sobě navzájem. Míří ale společně na malý římský pahorek Pincio, kde se krčí mezi olistěnými stromy dřevěný domek. Nepatřil nikomu, teď patří novému mnišskému řádu bratří teatinů. Teatini – tajuplná řeholní kongregace kleriků vzniklá z římského bratrstva, které nazývali *Ora-*

toří boží lásky. Výkvět učených teologů. Chudoba a odevzdanost do všemocné náruče Boží. Teatini nesmějí vyhledávat dobrodince, nesmějí žebrot. Smějí se jen a jen spoléhat na Boží prozřetelnost, která jim sama zajistí vše nezbytné a potřebné k životu. Vytýčili si za cíl reformu římské církve. Jak? – prostřednictvím rozhodného návratu k evangelním kořenům a k čistému apoštolskému životu.

Návrat k evangelijním kořenům – krédo prosté, ale spousta cest vedoucích k jeho naplnění, spousta protichůdných názorů, jak cíle dosáhnout.

Evropa je v ohrožení muslimy, navíc je zmítána přehršlí náboženských pomatenců. Neznají ryzí pravdu, neznají souvislosti. Pouze občas něco jen vytuší, jen občas je cosi osvítlí. Dobré věci způsobují více chaosu než prospěchu.

Nebezpeční lidé...

Hodně nebezpeční lidé...

„To rozhodně není pravá cesta k dosažení našeho cíle, bratři,“ sdělil zasmušile Gian Pietro Carafa, ustanovený do čela řádu bratří teatinů přímo papežem Klementem. „Kolem nás je alarmující množství samozvaných proroků a spasitelů dovolávajících se druhého příchodu Krista. Každý sleduje jiné zájmy. Evropa už přestává být jednobarevnou. Proto jsem si dovolil, bratři, seztat naše společné jednání. Pojdme se o věci poradit.“

Sebevědomý Carafa se poslední dobou dostával do situace, kterou jeho zasvěcení bratři z řádu teatinů již nezvládali řešit sami. Za pár uplynulých let existence řádu se sice dokázali rozptýlit do významných měst celé střední a západní Evropy i do Londýna, podařilo se jim zmobilizovat kontakty i na věrné mimo svůj vlastní řád, bylo to ale málo.

Carafa pochopil, že při naplňování svého svatého záměru nutně potřebuje zapojit i jiné – již delší dobu zavedené mnišské řády. Hodně úsilí vynaložil, aby také své zájmy dokázal uplatnit i při zakládání nových mnišských řádů.

Porozumění už nyní našel u jedné ze tří částí rozhádaných františkánů, kterým posměšně říkali *kapucíni* – ti s kapucí. Významní bratři z řádu kapucínů, Ludovico z Fossombrone a jeho bratr Raffaello, teď seděli po Carafově pravém boku u kulatého stolu. Po levé straně usedl Carafa řeholní bratry Paola Giustinianiho a Pietra Gabrielliho, o

kterých dobře věděl, jak jim leží na srdci reforma jejich tajemného řádu kamaldulských poustevníků, starého už přes pět století.

Ještě více pokání, ještě více asketického života, ještě více odklonu od prohnílého, hříšného světa.

Tyto dvě dvojice mnichů se měly na následující roky stát důležitými spojenci v prosazování nejsvětějších záměrů v celé pomýlené Evropě a v pátrání po skrytých dokumentech s tajemnými symboly slunce.

Po dokumentech, o jejichž existenci věděl jen Gian Pietro Carafa.

„Čtyři evangelia, čtyři popisy Ježíšových skutků v Novém zákoně. V detailech se liší, ve své podstatě jsou ale stejná... Pohleď, příteli, na tohle evangelium,“ řekl vyzývavě Thomas Cranmer a předložil před Andrease několik srolovaných listů papíru.

Andreas je narovnal a začel se.

Markovo evangelium...

Ano. Byl si textem jistý.

„No, to je přece Markovo evangelium,“ vyslovil nahlas a po chvíli se tázavě podíval na přítele.

„Ano,“ přikývl Thomas, „jsi přece znalec bible – nezkoušel bych tě zbytečně tak jednoduchou otázkou. Podívej se na samotný závěr.“

Andreas nalistoval poslední pokroucenou stranu. Dlaní ji uhladil.

„Není to dokončené... Spousta veršů tam chybí.“ Rezolutně konstatoval luteránský teolog.

„Ne, nechybí.“

Ale to tedy přece chybí! – drala se myšlenka na jazyk. Andreas si vše přece jen rozmyslel. Za uplynulých pár týdnů debat s Thomasem Cranmerem pochopil, že nic nepovídá do větru. Ať ale přemýšlel, jak přemýšlel, nenacházel východisko z této zdánlivě banální zápletky.

„Dovol, příteli, abych vyjádřil jisté nepochopení tvé hádanky.“

Angličan se přívětivě usmál. „Hádanka? Ne, Andreasi, to není hádanka...“ Nechal chvíli pauzu, aby zdůraznil váhu svých slov. „To je historický dokument.“

Oč více Andreas věřil příteli, o to více teď zpozorněl.

„Ano, příteli, skutečně je to pravý historický dokument.“

Andreas pochybovačně zakroutil hlavou.

„Je to opis Markova evangelia, který byl uložen v Alexandrijské knihovně. Odtud se dostal ven ještě dříve, než knihovna byla skupinou jistých křesťanů vypálena... Prý to bylo semeniště pohanských spisů.“

„Koncem čtvrtého století?“

Semeniště pohanských spisů? Deset let po uznání křesťanství jako státního náboženství...

Greta, sedící u okna návštěvního pokoje, zdánlivě soustředěně palčkovala, přitom ale bedlivě, s nastraženými ušima, poslouchala každé slovo obou teologů. Těšily ji jejich podobné debaty.

„Ano koncem čtvrtého století. V roce 391 po Kristu,“ přitakal Cranmer.

Nedokončené Markovo evangelium...

Andreas v zamyšlení vyšpulil rty.

Opakovaně dlaní přejel list s posledními řádky.

Znovu se pokusil očistit spodek listu.

Ne, to není kaz na papíru. Podíval se na list Andreas ještě pečlivěji. *Je to malý obrázek.* Zamžoural očima a vzhlédl k Thomasovi.

„Ano – je jen to jakýsi symbol,“ odvětil Cranmer. „Symbol slunce.“

Andreas naklonil list lépe proti světlu.

„Vidím – vidím – obrázek slunce – osmicípé slunce – a kolem...“

Číslice...

Andreas prudce vstal od stolu.

Přecházel místností a zhluboka dýchal.

Greta se nečekaným vývojem událostí vylekala.

Chvilku byla zabrána do své práce a utekla jí prvotní příčina náhlého rozruchu.

Zvídavě hleděla na jednoho, poté na druhého debatujícího.

„Osmicípé slunce... kolem číslice 1-2-3-4,“ špitl Andreas.

Tenhle symbol znám...

Křečovitě se díval na Cranmera.

Mračil se v zamyšlení.

V tváři se zračily známky krajního napětí.

S dalšími kroky po místnosti se jeho sražené obočí uvolňovalo, vracelo se zvolna zase do klidové polohy.

Greta už tušila – *symbol osmicípého slunce, čísla kolem paprsků.*

„Odkud to máš, Thomasi?!“

Zprudka se otázal Andreas.

„Odkud máš to evangelium. Tohle podivné Markovo evangelium?“

Cranmer seděl klidně, nehnutě.

Přítelova vzrušená reakce ho příjemně zaujala.

Nevěřil tomu, že by snad Osiander tak rychle pochopil smysl zvláštního evangelia.

Nevěděl, zda si úplně spolu rozumí.

Rozuměli si.

Rozuměli si v tom základním, co měl Angličan na mysli.

Oba znalci bible věděli dobře, jakými verši končí oficiální text Markova evangelia.

Vzkříšení.

Ne – vzkříšení Ježíše tahle verze Markova evangelia neobsahovala.

Tohle Markovo evangelium je bez závěrečných veršů o nejzákladnějším zázraku křesťanství.

Thomas ještě před chvílí pečlivě zvažoval, má-li vůbec dnes toto téma s Andreasem nadést k debatě. Zprvu váhal. Neznali se zase až tak dlouho, přesto ale už v sobě nacházeli hluboké teologické souznění.

Luterán a anglický církevní novátor.

Nyní byl rád, že se rozhodl, jak se rozhodl.

Andreas prodělával neskrývané vzrušení.

Angličana to těšilo.

Neuniklo mu ani zaujetí Greta. Přestala paličkovat a naprosto neomaleně si pootočila židli a hleděla přímo na oba ctihodné akademiky.

Pilát se podívil, že Ježíš už zemřel. Zavolal setníka a ptal se ho, zda už zemřel. Když se o tom od setníka přesvědčil, daroval tělo Josefovi. Ten nakoupil plátno, sňal tělo z kříže, ovinul je plátnem a pochoval do hrobu vytesaného ve skále. Ke dveřím hrobu pak přivalil kámen. Marie Magdaléna a Marie Josefova se dívaly, kam byl pochován.

A tím to končí!

Tohle Markovo evangelium končí zprávou, že Josef z Arimatie si vyprosil na Pilátovi Ježíšovo tělo, římský setník Pilátovi potvrdil Ježíšovu smrt a Josef z Arimatie spolu s Nikodémem pochovali tělo do hrobu vytesaného ve skále.

A dost.

To bylo všechno.

Dál už nic.

Podezření.

Drásající souvislost se začínala vtírat do Osianderovy mysli.

Josef z Arimatie...

Nikodémem...

Saul, později přejmenovaný na Pavla – nejhorlivější apoštol...

Všichni tři zasedali spolu v jednásedmdesátičlenné židovské veledě. Všichni tři se velice dobře znali...

Kacířské kombinace ovládly Andreasovu roztěkanou mysl.

Na okamžik.

Snažil se myšlenky zklidnit.

Odehnal je silou.

„Vždyť – vždyť je to ale nedokončené.“ Vrátil se Andreas k evangeliu.

Greta jasně četla v jeho tváři, jak se v něm něco pere.

„Hmm... taky jsem si původně myslel, že je to nedokončené, že třeba poslední list Markova evangelia jen chybí,“ pronesl Cranmer.

„Všimni si umístění toho symbolu, příteli,“ pokračoval po malé chvíli. „Symbol není kdesi na spodním kraji listu. Text končí uprostřed stránky. Autor nepřestal psát proto, že by byl nucen pokračovat jinde. Konec přece bývá nejdůležitější. Vidiš dobře, co nám Marek svým koncem sděluje.“

Andreas nemluvil. V tváři se mu stále zračilo roztěkané napětí.

Greta už to nemohla nevydržet.

Symbol slunce...

Hovor ji vzrušoval.

Vedl ji k rodovým vzpomínkám.

„Opisovač Markova textu pečlivý byl. O tom nepochybuji. Slovo od slova se shoduje s oficiálním textem. Tady ale skončil...“

Thomas očekával Andreasovu reakci.

Nepřicházela.

„Slunce, příteli, představuje tečku za textem. Má dokládat, že opiso-
sovač textu již skutečně neměl co psát. Vím to. V klášteře v Kentu
mám několik zvláštních textů s podobnými iluminacemi. Vždy je ob-
rázek na samém konci textu.“

Andreas zamžikal víčky.

Nebo spíš...

„Slunce... Thomasi... to slunce dokládá patrně mnohem víc.“

„Jak to myslíš? Mnohem víc.“

Andreas přemýšlel, váhal.

Oči se mu svezly na neteř.

Stála už hned vedle jejich stolu a pozorně hleděla na text.

Vzrušeně dýchala.

Chvillemi se dívala na strýce, chvillemi na Angličana.

Symbol slunce s číslicemi kolem paprsků...

Andreas zvažoval, nakolik může před cizincem otevřeně hovořit o
rodinných tajemstvích.

Cítil se v přítomnosti Thomase Cranmera dobře.

Nikdy za celou dobu neměl pocit, že by měl být před ním nějak
mimořádně opatrný.

Nikdy neměl pocit, že by Thomas byl někým jiným, než za koho
se vydává.

Mlčel a přemýšlel.

Jeho myšlenky přerušila neteř.

Nezbedná, ale moudrá neteř.

„Strýčku – tenhle symbol já přece taky znám... oba ho známe...“
nevydržela to a svými slůvky do Andrease šťouchla.

Andreas na ni zhurta pohlédl, v jeho očích nebyl ani náznak zloby.

Přijal to.

Greta rozhodla.

Dobrá tedy, přestane si před Thomasem hrát na schovávanou.

Cranmer očima těkal z jednoho na druhého.

Nastalé situaci příliš nerozuměl.

Andreas opakovaně pohlédl na neteř.

V jejím výrazu spatřil něco, co už léta u ní neviděl.

Greta pookřála.

Greta vzplanula ženskou omlazující září.

Dlouhodobá melancholie jí vymizela z tváře. Nahradil ji živelný zájem.

Andreas byl tím zjevením potěšen.

Kéž by alespoň takhle zapomněla na nebohého Franze...

Potěšení ale kalila skutečnost, že důvodem jejího pozitivního rozpoložení je patrně tento muž – Angličan oddaný církvi.

Znovu své vědomí nasměroval k projednávanému tématu. Ke slově Grety: *Strýčku – ten symbol já znám...*

Andreas naprosto jasně věděl, k čemu se jeho neteř odhodlala.

„Víš, Thomasi, chtěl bych si s tebou vážně promluvit.“

Angličan znejistěl.

Pohlédl na Gretu – *má tedy ta dívka odejít?*

„Přeješ si promluvit jenom mezi čtyřma očima?“

Aha – pochopil Andreas.

„Ne, ne, Thomasi, klidně mluvmě. Nemám zábrany.“

Angličan znovu významně přešel očima Gretu. Nebyl zvyklý rozebírat důležité záležitosti v přítomnosti ženy.

„To je v pořádku, příteli. Greta – Greta je v této záležitosti mým – mým dobrým svědomím...“ pousmál se Andreas. Vystihl plně situaci, vše už mnohokrát s Gretou diskutovali.

Thomas vycítil, že se má dovědět něco závažného.

Andreas znovu vzhlédl ke Gretě. Jeho oči jako by požádaly o souhlas?

Greta pochopila.

Mírně pokynula hlavou.

Strýc se nadechl a – vydechl.

Neteř se na něj uhrančivě dívala.

Uvědomovala si, že strýc ještě stále váhá.

V jejím vyčítavém pohledu se už zračilo zřetelné odhodlání mluvit.

Dobrá tedy – uvažoval Andreas, necháme věcem volný průchod.

„Víš, Thomasi, symbol osmicípého slunce s číslicemi kolem paprsků já znám.“ Hlava se mu opět stočila k neteři. „My oba ho známe...“

Greta úlevně vydechla.

Napjatě čekala, zda strýc už tentokrát opravdu překročí tu úzkostlivou zábranu, zda právě s Thomasem zlomí svou zásadu mlčenlivosti.

Andreas je dnes ctihodný univerzitní doktor, je vysokým luteránským hodnostářem – to si Greta uvědomovala, omlouvala tím jeho zdrženlivost hovořit o dědečkovi a kacířích, hovořit o esoterickém křesťanství, o záhadných sveticích.

Ne – nikdy o tom Andreas nechtěl mluvit veřejně.

Nikdy se nechtěl vážně zabývat záležitostmi, které se odehrávaly téměř před sto lety. Nikdy se nechtěl zabývat tím, co tak dávno jeho děda Andreas objevil v římských katakombách papeže Kalixta I.

Rozhodl se.

„Dobře známe tu iluminaci na Markově evangeliu,“ znovu potvrdil Andreas. „Znamená to více než jen značku pro ukončení psaného textu.“

Vynucené rozhodnutí svého luteránského přítele přivítal Cranmer s vážnou tváří. Dokumenty, na nichž on vídal podobné iluminace, měly vždy mimořádně vzrušující a provokující obsah.

Greta se narovnala v křesle, vypjala prsa. Vizualně zmohutněla v ramenou, jako by nastalou spokojeností celá povyrostla.

Úsměv na rtech se jí pobízivě rozzářil.

Oči sklouzly ze strýce na Angličana.

Thomas...

Naplnila se její snaha nenechat právě tohoto sympatického cizince bez pomoci.

Pojala k němu velkou důvěru.

„Smím, strýčku?“ požádala s rozzářenýma očima o svolení.

Andreas se ještě zdráhal.

Jako by uvnitř ještě řešil náročné dilema.

Ano... bude to možná i lepší, když příběh Thomas uslyší z úst Greta... ode mne by to vyznívalo přesvědčivěji... to není potřeba...

Pohlédl na svou neteř.

Věnoval jí lehký, chápající úsměv.

Dobrá tedy, Greta...

Pokynul hlavou, Greta rozverně nadskočila v křesílku, přisunula si ho a vzepřela se pevně lokty o stůl.

Zvolna spustila...

Thomas chvilinku bloudil, než pochopil přerozdělení rolí.

Hned ale rád soustředil svou pozornost na hovořící půvabnou dívku.

Andreas se stáhl.

Pozorně sledoval oba spolustolovníky.

Napadlo ho, že by na chvíli u toho nemusel být.

Vstal.

At' mu to vysvětlí sama...

Omluvil se na moment, vzdálil se.

Uvolněná neteř se opět napřímila a více se pootočila proti Angličanovi. Seděl trochu bokem k ní, ale stačilo, aby se v ramenou pohnula a hleděla mu téměř zpřímá do očí.

Ještě nedávno byla Greta znechucená životem.

Ještě nedávno viděla svou životní cestu, na jejímž konci stála brána ženského kláštera.

Angličan ji zaujal.

Upoutal ji svou důstojností, svým vědomostním rozhledem.

Věkový rozdíl mezi ní a Thomasem tu byl. Ale bylo to v mezích běžných norimberských zvyklostí.

Ano, Thomas ji skutečně přitahoval.

Jako muž ji přitahoval.

Ani mladá Greta nebyla v očích Angličana jen Andreasovou neteří.

Připomínala mu Jane.

Moje Jane...

Greta byla pro něj příjemnou ozdobou jeho diplomatického posláni od krále Jindřicha.

Ted' se mu ale situace poněkud zamotala.

Co zná přítelova neteř?

Co mu nechce vysvětlit Andreas sám?

Co vědí oni o symbolech slunce?

Už ho napínají příliš dlouho.

Konečně...

Dívka se rozpovídala.

Dověděl se historii Andreasova děda, jejího praděda. Dovvěděl se o dominikánských klášterech v Toulouse i Prouille, dovvěděl se o Boloni i Římu, dovvěděl se o úspěších i zradě, o tajuplných dokumentech hlásajících *hutný pokrm* křesťanské nauky.

Dověděl se i o tragické smrti jejího praděda v Kalixtových katakombách, o těžkém protloukání se životem opuštěné prababičky Ireny.

Vylíčila mu šifru magického čtverce olova, skládanku SATOR, zprávy ukryté v knihách se symbolem slunce.

Pátrači – pátrání po hutném pokrmu apoštola Pavla.

Symbol slunce jako vodítko na cestě za provokující pravdou.

Svitky prvotních křesťanů, Dominikovy zprávy.

Dřevěné truhličky se zvláštními ornamenty ve spirálách, esoterické dokumenty křesťanů.

Vše jakoby podepsané symbolem slunce.

Symbol slunce – jednotící pojítko...

Na co si Greta vzpomněla, o tom Thomase zpravila. Jenže – nevěděla úplně vše. Nevěděla, co podivného Andreas nedávno našel ukryté v obrázku Madony. I to však udivenému Cranmerovi stačilo.

Angličan byl stále ještě vzrušen jejím vyprávěním.

Nečekal takové zprávy zde.

Předpokládal dosud, že jenom on je osobou, která zdárně rozplétá tajemné písemnosti Pátračů.

A tady – ve vnitrozemském bavorském Norimberku natrefil na další podobné stopy.

Greta hleděla se zájmem na Thomase a v tváři mu četla vzrušené zaujetí.

Ano, je to tak...

Bylo patrné, že Greta mluví o podobném zdroji vzkazů, s jakým pracoval i on v Anglii.

Nemohlo tomu být jinak.

Symbol slunce...

Thomas si rekapituloval nové informace.

Hlavou mu znovu prokmitly poslední verše podivného Markova evangelia.

Více a více poznatků z domoviny mu začalo do sebe zapadat.

Jinýma očima teď hleděl i na poselství apoštola Pavla.

Tajemství hutného pokrmu... jsme ještě kojenci... směřujeme k dospělosti...

Uvědomoval si teď i nemalý rozdíl v pojetí podstaty evangelistů a v Pavlově pojetí.

Bezesporu mezi nimi rozdíl je...

Možná až propastný...

Právě jen Pavlovy Listy obsahují ony burcující výzvy – *Po takové*

době už byste sami měli být učiteli, ale potřebujete, aby vám někdo znovu vysvětloval základní pravdy Božího slova. Jsou z vás kojenci – potřebujete mléko, a ne hutný pokrm. Kdokoli se živí mlékem, protože nepřivykl slovu spravedlnosti, je ještě nemluvně. Hutný pokrm je ale pro dospělé, to jest pro ty, kdo mají smysly zkušeností vycvičené k rozeznání dobrého a zlého.

Apoštol Pavel byl Ježíšovým tajemství osloven jen zprostředkovaně. Pavel se s Ježíšem osobně nikdy nesetkal. Jeho učení pochopil možná ve větší hloubce než dřívější nejbližší učedníci.

V mnohem větší hloubce...

Cranmer si pod dojmem Gretina vyprávění uspořádával své roztěkané myšlenky.

To vše mu nyní začínalo připadat logické, vše mu najednou připadalo na sebe navazující.

Ne, Pavel se nesetkal s Ježíšem osobně. Marek ano. Marek se důvěrně znal s Ježíšem. Ale znal se velice dobře právě i s apoštolem Pavlem...

Markovo evangelium – nedokončené evangelium...

Před necelými dvěma staletími symbol slunce dovedl Andreasova děda na cestu za Ježíšovým tajemstvím.

On to tajemství tenkrát našel... Bylo to jiné tajemství – byl to onen Pavlův hutný pokrm... Asi ano... Velikonoční tajemství z ostrova Avalon má význam jiný – kroutil zadumaně hlavou Cranmer.

Jakou roli v tom sehrál Josef z Arimatie, jakou Nikodém?...

Jakou roli hráli keltští druidové?...

Nevím...

Nevím, nevím...

Znovu si připomněl dokumenty s iluminacemi slunce.

Ne, nemohl se Thomas teď zamýšlet nad ničím jiným než nad pokračováním osudu Ježíše Nazaretského.

Ne, nepovažoval za sporné jeho odsouzení a ukřižování.

Ne, nepovažoval za sporné jeho obětování se pro lidstvo.

Ne, nepovažoval za sporné, že Ježíš zanechal poselství směřující k spáse lidstva.

To, co teď právě Thomase trápilo a zároveň vzrušovalo, to byla forma Ježíšova poselství.

Ted' právě si uvědomil, že zprávy, které se dovídá od něžné Greta, až podezřele jednoznačně zapadají do jedné z variant jeho výkladu.

Ne – to, co Greta říká, to ho nezneklidnilo.

Nadchlo ho to.

Pohled, který vrhl směrem ke Gretě byl víc než výmluvný.

Všimla si toho pohledu.

Mžik oka – a od něho do ní vstupovalo nedefinovatelné příjemno. Tak jako při jejich úplně prvním setkání.

Greta cítila, jak se zarděla.

Nechtěla na sobě dát nic znát.

Ale nešlo to.

Bylo to silnější než její vůle.

Andreas se vrátil právě do onoho vypovídajícího ticha, které se převalovalo mezi Gretou a Thomasem. Jedním pohledem vyhodnotil situaci.

Pochopil.

„Donesl jsem trochu červeného vína,“ řekl směrem k hostovi. „Greto – prosím tě, podej poháry.“

Neteř odběhla do kuchyně a v mžiku byl zpátky.

Oba důstojní mužové na sebe chvíli jen hleděli.

Andreas nalil víno do pohárů.

„Ve víně je pravda,“ poznamenal příjemně temným hlasem – ale jen jako by pro sebe, „necht' ta pravda přistoupí k nám.“

Cranmer si přeměřil hostitele – *Andreas jistě dobře ví, co mi Greta může říci o jeho dědovi...*

Vnímal Gretinu moudrost i cit pro závažnost zpráv. Věci, o kterých hovořila, byly choulostivé. Nebyly určené pro každé ucho. Dobře si uvědomoval, že za posledních pár týdnů mezi touto trojicí sílilo jisté pouto mimořádné důvěry a upřímného přátelství.

Přátelství?

Jenom přátelství?

Sám si nebyl vůbec jistý svým vztahem ke Gretě.

V jejím klidném, důstojném pohledu a přirozené tváři bez přetvářky bylo něco, co ho mocně oslovovalo.

Její jednání bylo vždy předvídatelné, k ničemu se nenutila.

Jane...

Tolik mu připomínala Jane.

Zahnal smutné vzpomínky na domov.

Ve víně je pravda, řekl před chvíli Andreas – vrátil se myšlenkami Thomas zase zpět do reality.

„Víš, příteli, jsem nesmírně potěšen vyprávěním tvé neteře.“

Líbezný pohled zaletěl směrem k dívce.

„Tvůj děda byl neskutečně šťastným člověkem.“

„Hmm...“ polkl Andreas doušek těžkého vína a pokýval hlavou, „myslím, že ano,“ položil pohár na stůl a protřel si prsty pravé ruky zarostlou bradu. Oči zamyšleně zapíchl k patě odloženého poháru.

„Jen je mi líto... že si to všechno odnesl – do hrobu...“ dodal Angličan polohlasem.

Nastalo významné ticho.

Možná, že všechno ne...

Nenápadný dřevěný domek teatinů na římském pahorku Pincio sloužil Carafovi poslední dobou jako místo dobře utajovaných schůzek se svými pomocníky z řádu kamaldulských poustevníků a z řádu kapucínů. Jen poprvé se tu sešli všichni pohromadě. Od té doby již nikdy ne. Zkušený Carafa jednoznačně upřednostňoval setkání jenom mezi čtyřma očima. Měl tak zaručeno, že pouze on bude jediným, kdo o věcech bude vědět všechno.

„Podle našich nejnovějších informací to opravdu vypadá, že hledaný dokument z pradávných dob by existovat skutečně měl. A nejenom jeden,“ dokládal Carafovi jeho přítel z řádu kamaldulských poustevníků, Pietro Gabrielli. „Leccos zjistili naši bratři, některé cenné informace jsme získali i od lidí učeného biskupa Reginalda Pola.“

Carafa naslouchal, hovořil jen málo. Sám věděl řadu důvěrností přímo od bývalého biskupa Pola. Znal ho jako moudrého muže, který před časem na pařížské Sorboně horlivě přesvědčoval teology o vhodnosti podpořit rozvod krále Jindřicha a královny Kateřiny. Není to tak dávno, co se s ním i osobně sešel v Padově. Biskup již dnes přímý vliv na krále Jindřicha ztratil. Pro své netradiční, odvážné smýšlení byl okolnostmi donucen opustit Anglii. Může se teď spoléhat jen na lidi, kteří mu v bouřlivé Anglii zůstávají i nadále nakloněni – klerici, učenci, dokonce i jasnovidka.

„Není nám zatím s jistotou známo,“ pokračoval Gabrielli, „kde se

dokument nachází. Ale jeho existenci považujeme za naprosto potvrzenou.“

„Jistě, bratře, všichni si umíme představit důsledky, kdyby se písemnost objevila v rukou pomatených bludařů... Nikdo nesmí podložit naši dobrou věc, aby zveřejnil cokoliv, co by znesvětilo Kristovo vzkříšení – základní kámen naší čisté víry. To by znamenalo totální chaos a otevřel by se nekontrolovatelný prostor pro samozvance, kteří by Kristovo učení obrátili naruby. Moc by nám to uškodilo. Moc... Oba víme, jak nebezpečná je teď doba, kdy si kdokoli může vytisknout nejrůznější pamflety a hned je toho plná Evropa... Nehrozí tedy něco podobného?“

„Snad ne. Jsem názoru, že nikoliv,“ reagoval opatrně Pietro Gabrielli. „Mezi anglickými duchovními nejsou o tom žádné zvěsti, zdá se ale, že informace o zvláštních písemnostech proudí z jednoho jediného zdroje. Od šlechtice u dvora krále Jindřicha, od Thomase Boleyna.“

Podívejme se... Boleyn – nová informace pro Carafu.

„Boleynové jsou váženým anglickým rodem a hovoří se o pradávném dědictví podivných dokumentů... Záhadné svitky, tajemné mapy, mystické horoskopy.“

„Zajímavé... Mimořádně zajímavé. Jak pravdivé mohou být vaše informace?“

„Osobně se domnívám, že nejsou jen pouhou smyšlenkou... Neprozřetelně se jimi pochlubil mladý Boleynův syn Jiří.“

„Skvělý výkon, bratře,“ rozjásal se Carafa. V očích se mu však podivně zajiskřilo. „Nic neprospěje naší věci lépe než přesvědčivé důkazy, které nám umožní vést rozhádané reformisty jednotnou cestou za světlem, cestou ke kořenům Kristova učení... Skvělý výkon, bratře. Skvělý výkon.“

Gabrielli se cítil povznešeně tou lichotkou.

Byl potěšen oceněním svého osobního přínosu.

S úsměvem na tváři se pozorně zahleděl na Carafu.

Neupřímnost...

Přimhouřil oči a soustředil se.

Něco mu tady nehrálo.

Tápal tak trochu v čestnosti proklamovaného souboje se zkosnatělým papežským stolcem.

Gabrielliho přepadlo podivné tušení.

Nedokázal ho přesně pojmenovat.

Před okamžikem ještě chtěl bez zábran sdělit, že Boleynův syn má k dispozici také opis úchvatného listu z Ježíšovy doby.

Opis neuvěřitelného listu pocházejícího od samotného Josefa z Arimatie.

Tušení ovládlo Gabrielliho mysl.

Nebránil se tomu.

Opětovně vyhodnotil prazvláštní pocity z nevyzpytatelného představitelů teatinů sedícího naproti němu.

Nic jiného než pocity.

Rozhodl se.

Pevně se rozhodl.

Ne.

Zprávu o Josefově dokumentu si nechá pro sebe...

— 7 —

Koktání evangelistů. Jak si může Cranmer dovolit nahlas před nimi říkat, že Matouš, Marek, Lukáš a Jan koktají? Že koktají o Ježíšově vzkříšení...

Ne, tohle se Gretě vůbec nelíbilo.

Uvědomila si, že se prudce změnil její náhled na Cranmerovo křesťanské smýšlení.

Vnímala najednou nevoli, skoro až nenávisť vůči jeho osobě.

Hned ale přicházel úplně jiný pocit.

V sobě se nevyznala.

Tak moc ji svět kolem ubíjel.

Chaos, změny, napětí, nesváry, násilí.

Přitom uběhlo jen pár měsíců od prvního setkání s Angličanem.

Cranmer změnil úplně naruby její přemýšlení o dalším životě.

S Cranmerem konečně trochu rozptýlila svůj smutek.

Cranmer v ní plíživě zažehával novou životní jiskru.

Cranmer, Cranmer, Cranmer.

A teď tohle...

Greta poslouchala debatujícího Andrease s Thomasem. Chvílemi to v ní ještě kypělo. Myšlenky měla zaměřené dovnitř sebe a prala se v duchu s neurvalým cizincem.

Nastražené uši jí do vědomí přinášely nová a nová opodstatnění onoho koktání evangelistů.

Cranmer uváděl další a další zdůvodnění svého názoru.

Luteránský znalec bible méně a méně kladl odpor.

„Dobrá, Thomasi, principiálně je ovšem Ježíšovo vzkříšení našim novým životem...“ couval už trochu Andreas.

„To je však neúplné... našim novým životem je především jeho učení... křesťanství přece vůbec nestojí na aktu vzkříšení...“

„Tak poslouchej. Svatý Augustin ke křesťanství přistoupil právě jen skrze víry v Ježíšovy zázraky. Skrz zázraky jako je zmrtvýchvstání.“

„No – možná u něj byly i jiné důvody.“

Řekl přísně a pohrdavě se podíval na Andrease.

„Osobní důvody to byly. On předtím totiž byl i zatvrzelým novoplatonikem a také přívržencem kacířského hnutí Máního a dokonce i obdivovatelem Ciceronových filozofických spisů. Křesťanem se Augustin stal, až když se křesťanství oficiálně stalo státním náboženstvím. Šest let poté. Náhoda? Myslíš si, že to byla náhoda? Já myslím, že vůbec ne. Přečti si jeho životopis...“

Luterán se pokusil kritickým pohledem o obhajobu.

„Svatý Augustin také zcela vážně hlásal,“ pokračoval sebevědomě Cranmer, „že křesťan má být přiveden k víře i třeba násilím. Tak nevím, zda v tomto ohledu máme brát Augustinovu víru v zázraky na až tak velkou váhu.“

Andreas se cítil zatlačován do kouta.

Rezignoval před argumenty.

Pozvolna uznával Angličanovu pravdu. „Tak – ale my jsme se odchýlili od našeho tématu.“

„Ano. Vezmi si tedy apoštola Pavla. Jaké on sám předává poselství do křesťanské obce korintské?“

„Jak to myslíš?“

„*Když se tedy káže o Kristu, že byl vzkříšen z mrtvých, jak mohou někteří z vás popírat zmrtvýchvstání?* To jsou Pavlova slova. Rozumíš? I sami bratři, prvotní křesťané, ještě tři čtyři desítky let po Ježíšově ukřižování měli pochybnosti.“

„No... ale...“

„Co – no, ale? Pavel pokračuje dál: *Jestliže není zmrtvýchvstání, pak nebyl vzkříšen ani Kristus! ... A jestliže nebyl vzkříšen Kristus, vaše víra je marná – ještě jste ve svých hříších...*“

Koktání evangelistů – řekl před chvílí Cranmer.

Greta už teď poslouchala naplno, naplno vnímala vzrušená slova létající z jedné strany stolu na druhou – a pak zase zpět.

Najednou jí slova jejího milovaného apoštola Pavla o vzkříšení už tak jednoznačná nepřipadala.

Přicházelo jí na mysl, že strýčkovi docházejí argumenty.

To jenom poznatky z liturgií a z klášterní školy v ní vytvořily asi ne zcela přesné povědomí.

Odtržené od bible?...

Greta už to nevydržela.

Vstoupila do vzrušené mužské debaty: „Ale – je zřejmé, že Ježíš se svým zmrtvýchvstáním nestal zase minulým člověkem, kterým byl před ukřižováním. Stal se člověkem duchovním.“ Snažila se podpořit svého strýce.

„Ale prosím tě –“ zhurta reagoval Thomas. Hned se ale zarazil. Zarazil se a usmál se. V zápalu debaty si opožděně uvědomil, že ta slova pronesla něžná Greta.

Jeho tvář zasvítila vlídnějším výrazem.

Jemnějším tónem v hlase pak pokračoval: „Duchovním člověkem? Odkud to máš, Greto? Podívej tady,“ ukázal dívce otevřené Lukášovo evangelium.

„Podívej se, tady je psáno o setkání s apoštoly: *Oni si v hrozném úleku mysleli, že vidí ducha...* Jenže Ježíš je uklidnil a naopak je požádal o jídlo. Rozumíš? Po zmrtvýchvstání pociťoval hlad. Oni mu dali kus pečené ryby, Ježíš si ji vzal a pojedl před nimi.“

Greta se na Thomase uznale podívala.

Naplňoval ji znovu obdivný pocit k němu.

„Ale máš pravdu, Greto. Rozumím ti...“ dlouze se zamyslel, dlouze hledal správnou odpověď.

„Ano. Je to nesmírně zamlžené... Proto také evangelisti jen kolem toho přešlapují v náznacích... Víš, možná právě v obraze vzkříšení se nejplněji propojuje příběh Ježíše Nazaretského se starozákonními proroctvími. Teprve v přímé souvislosti se Starým zákonem to všechno dává ucelený smysl.“

„Mělo se tomu tak stát...“ uvědomila si souvislosti.

Pokýval uznale hlavou.

„Ano, ano... mělo se to stát, tak se stalo...“ udělal pauzu a poté do zámčivého ticha dodal: „Pravda proroků se naplnila...“

Přítakala.

Sama od sebe se pravda naplnila? – vnuklo ji pojednou něco tuhle buřičskou myšlenku.

Odmlčela se.

„Evangelista Marek byl po jistou dobu nejbližším průvodcem apoštola Pavla.“ Pochlubila se po chvíli svými vědomostmi.

„Ano, tak tomu bylo –“ potvrdili oba mužové s nevyslovenou otázkou v očích.

„No, mne právě napadá, jestli v tom nebyla základní souvislost mezi nejasným obhajováním vzkříšení ze strany svatého Pavla a tím, že Marek ve svém původním evangeliu tuhle pasáž neuvedl vůbec. Víš? Třeba ji on sám v líčení Ježíšova příběhu a jeho učení nepovažoval za tolik důležitou pro křesťany. Víš?“

Thomas se potěšeně zahleděl na půvabnou dívku.

Takovouhle ji vnímal z předchozích týdnů.

Milou a moudrou, líbeznou a sebevědomou, laskavou a průbojnou.

„Máš pravdu, Greto,“ nasadil Thomas vlídný tón hlasu, který neměl vyznít nadřazeně. Snažil se o upřímné sdělení svého přesvědčení.

„Podívej se i na další tři evangelisty. Vždyť ani Matouš se skoro vůbec nerozepisuje o situacích po zmrtvýchvstání. Je to jenom pár neurčitých veršů.“

Greta upřeně hleděla na Thomase a obdivně ho poslouchala.

Andreas monitoroval oba dva debatující.

Začal hlouběji vnímat jejich rozvíjející se přátelský vztah.

Vzájemně si přehazovali argumenty z jednotlivých evangelií.

Podívejte se na mé ruce a nohy – jsem to já! Dotkněte se mě a přesvědčte se, duch přece nemá maso a kosti; jak vidíte, já je mám!“

A hned další a zase další.

Úsměv na tváři vyvolávala Andreasovi jejich zapálená diskuse o tak závažném tématu.

Thomas se mile usmál a ještě laskavějším tónem hlasu pokračoval: „Poslední evangelium Jana líčí plačící Marii Magdalénu u otevřeného hrobu a náhle před ní stojí Ježíš. Ale ona neví, že je to Ježíš. Domnívala se, že je to zahradník.“

A další a další citace se na Gretu valily.

Vždyť ani Tomáš neuvěřil svým apoštolům. Byl křesťanem, neuvěřil vzkříšení...

Ani u Tiberiadského jezera ho učedníci nepoznali. Mluvil s nimi, jel s nimi na lodi a oni ho přesto nepoznali...

„Podstata totiž spočívá v tom, že setkání se vzkříšeným Ježíšem leží ve zvláštní rovině křesťanského chápání. Že evangelisté se pokouší jen chabými náčrty vysvětlit nevysvětlitelné. Ale ono je někdy těžké vysvětlit nevysvětlitelné...“ uzavřel záležitost Thomas.

Greta kapitulovala.

Plně si uvědomila, že Thomas pro dřívější použití překvapivého termínu *koktání* evangelistů své důvody měl.

Ano. Měl je.

Porozuměla mu.

Gian Pietro Carafa měl povznesenou letní náladu.

Věci se daří... věci se daří...

Mnul si ruce po důvěrné schůzce s kapucínem Ludovikem z Fossombrone v malém domku na pahorku Pincio. Skvěle se mu naplňuje jeho záměr vybudovat síť donašečů po celé Evropě.

Bratři řádu kamaldulských poustevníků mu velice dobře pokryjí záludnou Anglii, snaživí kapucíni obsáhnou důležitá města po zbytku Evropy. A v hledáčku dalších spolupracovníků už je pět šest nově zrozených řeholních řádů – po vzoru Carafových teatinů.

Dobře jsem to rozehrál... velice dobře...

Německé země jsou zase plny očekávání z druhého příchodu Krista. Nebezpečnou podobu nabral tentokrát rozmach novokřtěneckého hnutí a vliv cvikovských proroků. Byl by to velký škrt do Carafových plánů na sjednocení reformované církve. Církve, jakou si právě a jenom on představuje.

Přesto si své kroky pochvaloval.

Jak málo stačí k tomu, aby se mezi sebou rozhádali Lutherovi poradci, novokřtěnečtí vůdcové, či aby zavládla nedůvěra prostého lidu vůči naivním představám rádoby osvícených proroků v záležitosti druhého příchodu.

Stačí tuhle podstrčit nesprávné prohlášení, onde nechat rozšířit zaručenou zprávu, že právě tam a tam má dojít k tomu a tomu. Nestane se tak, lidi přestávají věřit oněm pokoutně rozšiřovaným smyšlenkám...

On – jedině on, osvícený Gian Pietro Carafa zná správnou cestu.

Nač své oponenty nahánět po všech zemích světa? Ať se stáhnou do jednoho svatého místa, ať přiznají své smýšlení, ať vejdou branou do Nového Jeruzaléma... Bude se vědět hned, kdo jsou zač...

Cesta k evangelijním kořenům... Ryzí apoštolský život...

Carafovou tváří prokmitl záludný stín nezměrného pohrdání.

Druhý příchod Krista...

Hned se mu však na čele narýsovaly starostlivé vrásky.

Jeskyně v Galii...

Carafa znal jistý dokument. Docela přesně si dovedl představit obsah tajemných svitků z jakési jeskyně, které už před patnácti stoletími přivezli do Galie Nikodém a Kristovi učedníci. Jak moc si přál, aby skrývaný svitek obsahoval zprávy, o kterých se měl možnost zatím jen dočíst v papežově knihovně. Jak moc si přál, aby ten dokument držel v ruce právě on a první.

Těšil se i děsil zároveň.

Kapucín Ludovico mu před pár okamžiky opravdovou existenci takové písemnosti potvrdil. Dlouho ležel dokument skrytý v jeskyni, než se měl dostat do rukou dominikánů. Prý starodávné svitky pečlivě uschovali. Předtím ale dominikánští mniši důmyslným způsobem mystický text mockrát rozepsali do rukopisných kodexů a kodexy rozptýlili do spousty vyvolených klášterních knihoven po celé Evropě. Tajnou zprávu v knihách rozkouskovali vždy na několik nespojitých částí. Nikomu nepomůže, když se dostane k jedné části. Neporozumí. Potřeboval by k tomu všechny související části. Všechny.

Kolik ale?... Tři? Pět? – to nevěděl zatím ani Carafa.

Čím více provokujících otázek před Carafou vyvstávalo, tím více ho to mobilizovalo.

Naplněný tvůrčí nervozitou se rázně zvedl ze židle.

Začal se procházet po prkenné podlaze malé místnosti od modlitebního koutku ke stěně se dvěma špinavými okny bez záclonek.

Jeskyně v Galii...

Dominikáni...

Zašifrované tajemství v knihách...

Storch, Nicolaus Storch, prorok ze Cvikova – Cranmer se novými informacemi cítil povzbudivě zaskočen. Dosud předpokládal, že utajovaným cílem jeho badatelské cesty přes moře je kazatel Thomas Müntzer. Nebo spíš – dokumenty, které po jeho smrti zbyly. A možná jeho následovníci. K Thomasi Müntzerovi ukazovalo proroctví, které měl k dispozici, ne k jakýmsi cvikovským prorokům. Zmýlil se snad? Ne. Nezmylil. Nevěděl jen zatím o bezprostředním propojení proroků s Müntzerem – Cvikov byl jejich společnou domovinou.

Greta mu teď vše ještě řádně zamotává svým živelným vyprávěním o Frankenhauseu. Statečná dívka. Potlačovala obludné zážitky z krvavého boje sedláků, vyprávěla raději o několika extatických setkáních s prorokem Storchem.

Cranmer hltal každé její slovo.

Nicolaus Storch, prorok ze Cvikova... tajemný muž v pozadí nedávných selských povstání... Nebojoval – tvořil ideje – kázal...

Tak tedy i prorok Storch se stává předmětem Thomasova pátrání.

Cranmer s vykulenýma očima soustředěně naslouchal Gretiným vzpomínkám.

Naslouchal a přitom si všímal i košaté výřečnosti, jejího zasvěceného hodnocení situace, jejích historických znalostí.

Zahleděl se do její jemné oválné tváře okrášlené vlnitými lokny příjemně nazrzlých vlasů. Praménky nadýchaných kučer bohatě splývaly z dívčina nakadeřeného temene a v občasných slunečních paprscích vytvářely kolem hlavy světelnou svatozář. Dopředu, smě-

rem k Thomasovi vyzývavě vystupovala droboučká, zakulacená brada přecházející ladně do nápadněji rozšířené spodní čelisti, která se svými vrcholy utápěla v prozářeném rezavém, vlasatém světle.

Usmál se nad tím půvabným obrazem.

Greta se usmála také. Mezi jejími laškovně našpuhlenými rtíky se ještě vyzývavěji rozzářily drobné, bělostné zoubky.

Na chvílku přestala chrlit planoucí slova a náruživé věty.

Přestala i přemýšlet.

Zahleděla se dlouze a provokativně do tmavých očí milého Angličana.

Podvědomým gestem si odhrnula z pihatého čela ofinu rusých vlasů poskládaných těsně nad tenkým obočím.

Zdálo se jí, že v tmavých očích Angličana spatřuje jakousi přitahující jiskru.

Ach Franzi, Franzi...

Připomínalo jí to dávné zamilované pohledy.

Ne. Nikdy již Greta nebude milovat muže láskou, jakou prožívala tehdy.

Nebude.

Není to už možné.

Její srdce stále patří jen Franzovi.

Nedá ho nikomu.

To by tam uvnitř cítila jako veliký hřích.

Zamrkala očima – odehnala vzpomínky.

Uvolnila vzrušené mimické svaly v obličeji, vyhlazená plet' dala vyniknout jejímu výraznému, rovnému nosu.

Půvabná. Nádherně půvabná...

Do Thomasovy mysli vstupoval nový hluboký zážitek – zážitek z příjemného posezení s milou dívkou.

Jane...

Znovu vzpomínky na jeho Jane. Na moudrou, milou ženu, která mu dala tolik radosti a spokojenosti, která mu ale taky přivodila i tolik žalu a výčitek.

„...a když vyprovázel Franze na jeho poslední pouti,“ líčila Greta dál, co věděla o Nicolau Storchovi, „slyšel prý strýček poprvé slova, která neslyšel nikdy předtím –“

Prázdný pohled Thomase do jejích zelenkavých očí ji zastavil.

„No, on se s ním neloučil... chápeš to?... on ho připravoval na cestu...”

Muž přikývl na znamení svého přítomnění.

„On ho prý maximálně uklidňoval, hladil ho slovíčky... vyzýval jeho mysl, aby si právě teď pohovořila s jeho svědomím... aby si vyřikal vše dobré i zlé, co v něm bylo... rozumíš, Thomasi? – aby si právě v ten poslední okamžik vyřikal vše dobré i zlé, co ve svém životě prožil... Nicolaus ho vedl k tomu, aby se srovnal se svým svědomím –“

„Se svou duší –“ skočil jí zbrkle do řeči Cranmer.

Pater...

Synové světla...

Cranmerova tvář zvážněla.

„Ánoo –“ ucouraně vzdychla Greta.

Zůstala s pusou otevřenou, když si povšimla Thomasovy zvážnělé tváře a tupého rozostřeného pohledu.

„Druidové...” splynulo z Cranmerových rtů polohlasem.

Greta na něj zvědavě pohlédla.

Thomas, duchem ještě nepřítomný, nehnul brvou.

Druidové...

* * *

Andreas Osiander znal velkou spoustu prorocství. V poslední době se jich vyrojilo bezpočet. Některým přisuzoval vyšší váhu, jiná považoval za nedůstojná, někdy i vymyšlená a škodlivá. Rád uvítal dnešní názory Cranmera i jeho zkušenosti z ostrovů. Otevřenost jejich hovoru byla příjemná oběma.

Cranmer začínal věřit, že luterán Osiander byla jeho dobrá životní volba. Tenkrát, když se zastavil tady v Norimberku, vůbec neplánoval, že zde bude trávit dlouhé měsíce. Neplánoval setkání zrovna s ním – nechával věcem volný průchod. Spoléhal na to, že životem bude proplouvat nejsnáze, pokud nic nebude silou usměřňovat.

Co se má stát, to se stane – bylo jeho životní krédo. Řídil se jím. Ve svém věku už vyzníval, že dříve nebo později se věci kolem něj uvedou do stavu harmonie, do stavu vyváženosti. Ničemu se nebránil, nic neznásilňoval.

Není vyšší moci než harmonie, než spravedlnost – o tom byl Cranmer přesvědčený.

Zahleděl se na Andrease a oba nadále zůstávali mlčky.

Rovnali si myšlenky.

Vzápětí Cranmer sáhl do své brašny. Po krátkém přehrabávání vyndal útlou knížku.

Tu a tam z ní vykukovaly ošoupané kousky volně vložených papírků.

Nalistoval stránky až skoro u samého konce knížečky a vyndal jeden nevelký útržek.

Prohlédl si ho, aby se ujistil, že je to ten správný: *Vědou tři knih zračí Učitel spravedlnosti pravou cestu Synům světa. Muži lži v ničem nezabrání druhému jeho příchodu k Vývoleným Jachad.*

Prorocství.

„Věda tři knih,“ pronesl Cranmer polohlasem a do jeho tváře mu vnikal nádech tajemnosti. „Setkal jsem se u nás doma s tímhle proroctvím... Zajímá mě – zajímá mě tajemství tři knih.“

Andreas sraštil obočí.

Uvažoval.

Věda tři knih – něco mu to připomnělo.

Nevzpomínal na tu událost s přílišným nadšením.

Neměl rád, když někdo – kdokoliv – z něj dělal hlupáka.

„Víš, leccos signalizuje...“ pokračoval Cranmer uvažně, „že právě nyní jsme blízko k druhému příchodu Ježíše na svět –“

Osiander přikývl, tvář stále vážnou.

„Vodítkem pro správné pochopení prorocství má být věda tři knih. Potřeboval bych se, Andreasi, dostat do vaší knihovny –“

Luterán sklonil hlavu mírně vpravo a zhluboka si povzdychl.

„Potřeboval bych tvou pomoc, příteli,“ vyslovil Angličan zřetelněji své přání a zapíchl ostrý pohled do Osianderovy tváře.

Andreas se ještě okamžik tvářil nepřístupně.

Znovu se dlouze nadechl.

„Počkej moment, příteli,“ nevýrazně hlesl, toporně se vzepřel o stůl a vzdálil se z pokoje.

Za okamžik byl zpátky.

Položil před Cranmera nevelkou knihu.

„*Eine wunderbarliche Weissagung vom Papsttum.*“ Překotkal Cranmer, neznalý příliš německého jazyka.

„*Podivuhodné proroctví o papežství,*“ přeložil hbitě Andreas do latiny.

„Podivuhodné proroctví o papežství?“ opakoval se zájmem Angličan.

S pohledem plným očekávání hleděl na přítele.

Co to znamená? – hovořila jasně jeho tvář.

Vysvětlení nedostal.

Podívej se...

Cranmer otevřel knížečku a listoval si v ní.

Prazvláštní obrázky...

U obrázku na každé stránce byl krátký text v němčině. Papež krmící zlatěáky dva medvědy u jeho nohou, hůl s křížem na dalším obrázku strká papež do otevřeného zobáku orlovi.

Angličan obracel list za listem.

Občas vzhlédl na Osiandera.

Napočítal třicet podivných obrázků s papežem.

Poslední obrázek – papež nasazuje svůj klobouk beránkovi se sedmi rohy.

„Co to je? – ptáš se. Vid’?“ konečně promluvil Osiander.

Angličan přitakal jen souhlasným mrknutím.

„Právě v této souvislosti jsem se já setkal s vědou tajemných tří knih,“ pokračoval Andreas.

Aha – Cranmerova pozornost rostla.

„Chceš mi to vysvětlit?“

Andreas kývl a vypravoval: „Říká se, že prorocké obrázky pocházejí až z dvanáctého století. Jejich autorem prý byl cisterciácký opat Joachim z Fiore. Obrázky byly dlouho v zapomnění... Před – hmm – už je to sedm let – před sedmi lety je měl v kartuziánském klášteře tady v Norimberku objevit kazatel z chrámu svatého Lorenze... A někdo je vydal knihtiskem.“

„Hmm... To je odvážné –“

„No právě.“ Přitakal Andreas a pohyb brady naznačoval vzrušené stisknutí zubů. „Panika zavládla tenkrát v naší radě. Luther mě pověřil, abych k prorockým obrázkům napsal komentář. Napsal jsem tedy luteránský výklad všech třiceti figur. Držíš ho v ruce.“

Cranmer tázavě nadzdvihl obočí. *Ty?*
 „Ano – tenhle výklad jsem napsal já.“
 Andreas znovu pevně sevřel rty.
 Chmury se mu připomněly ještě po letech.
 Oči jaksi provinile tékaly chvilku na Angličana, chvilku na stůl.
 „Rozuměj, Thomasi. Tenkrát jsme si nechtěli papeže zbytečně nahněvat. Bylo by to od věci.“
 Odmlčel se.
 Chvilku uvažoval.
 „Vymyslel jsem si něco, no – co mě zrovna napadlo... Takové – takové neutrální proroctví jsem z toho vytvořil. Nic neříkající proroctví pro dnešní dobu...“
 Cranmer chvilku přikyvoval.
 Cítil se najednou poněkud zaskočený.
 Dosud vnímal Osiandera jako představitele nového myšlení v německé církvi.
 Teď se mu vyjevil tak trochu jako – papeženec?
 Tápal.
 „Víš, příteli, ono vůbec nejde o můj výklad. Kvůli tomu ti to všechno nepovídám.“
 „A oč tedy jde?“
 „No, Luther i Melanchthon byli nakonec s mou prací spokojeni. Rada města zakázala původní vydání – to bez mého komentáře. Chvilí to vypadalo, že je všemu konec.“
 Andreas si povzdechl a snažil se z tváře zahnat známky vzteku či nevrlosti. „Jenže konec to nebyl. Původní kniha se šířila dál. Tajně. Bylo patrné, že někdo ta podobenství dokázal vykládat jinak.“
 „A ta věda tří knih? –“
 „No právě... To je to, co mě zlobí nejvíc... Co mě zlobí a zároveň mě to stále ještě provokuje...“
 Znovu tázavý pohled Angličana.
 „Potom jsem dostal dopis... Docela neurvalý a drzý dopis... Ani nebyl podepsaný. Jenom jakási přezdívka – *Paracelsus*...“
 „Paracelsus?“
 „Hmm – Paracelsus. Víc nic...“
 „Co bylo v tom dopise?“
Výsměch. Výsměch a urážky byly v tom dopise – Andreas se po-

houpl v loktech opřených pevně o stůl. „Ten hulvátský pisálek ze mě dělal úplného prostáčka. Totálně odmítl moje výklady třiceti papežových podobenství a moje předpovědi z toho plynoucí. Hodil nás, luterány, do jednoho pytle s papeženci. A že jsme rovněž hlasatelé lži. A muži zla...“

„Proč ale? Vysvětlil to nějak? –“

„No právě. Vysvětlil...“

Cranmer opakovaným pohybem brady vzhůru vyzval přítele k odpovědi.

„Vysmál se mi, že neznám – že já prý neznám –“ soukal Andreas ze sebe ta slova. Nechtělo se jim na svět. V tváři se mu stále ještě zračila zpupná uraženost. „Prý jsem nikdy nepoznal tajemnou vědu tří knih – tak prý vůbec nemám právo, rozumíš? – prý nemám absolutně právo podávat výklad třiceti obrazů. Troufalec jeden neomalený...“

Cranmer se zajíkl.

Tajemnou vědu tří knih...

Uspokojením zasvítily jeho hnědé oči.

Vědu tří knih skrývající tajemství druhého příchodu...

„Jakou vědu tří knih?“ vydechl Angličan, „víš, o co jde? Vysvětlil to nějak?“

„On?“ pokrčil Andreas rameny. „Hmm... tak trochu...“

„Povídej, povídej...“

„Ty zobrazené figury je prý třeba vykládat jediné se znalostí tří tajemných věd... Vyčetl mi, že prorocké obrázky nejsou ani falešné, ani klamné. Mají prý původ v magii a v hvězdných konstelacích. Umožňují prý trojí proroctví právě podle jednotlivých tří vědeckých knih.“

Jakých? – ptaly se Cranmerovy oči.

„První knihou je prý kniha astronomie, která – která ukazuje nezlomné spojení člověka s hvězdami. Druhou je kniha magie. Stejně jako zkušený lékař pozná počátek a příčinu nemoci a stejně tak dobrý lékař pozná i neodvratný příchod koncežití, stejně tak se prý pozná i příchod Ježíše...“

„A ta třetí kniha?“

„Kniha proroctví Krista-Spasitele.“

„Kniha proroctví Spasitele?“ vyhrkl Cranmer a vykulil vylekaně oči. „Jaká Spasitelova proroctví?... Tomu nerozumím... Biblická

evangelia tím myslí?“

„No, to asi ne... Měl jsem dojem, že jde o jakéhosi obecného spasi-tele. Ne o konkrétní pojmenování Ježíše.“

„Tak co?“ otázal se Angličan. „Možná snad nějaká tajná apokryfní evangelia?“

„Nevím...“

Tenkrát byl Osiander pln zloby. Nepřemýšlel tak hluboce nad Pa-racelsovým dopisem. Byl rozčilený. Vnímal ho v tu dobu jen jako drzou troufalost – za každou cenu znemožnit jeho i luterány.

Nyní, při rozmluvě, ho napadaly nové možnosti – *Ježíšovo učení nezahalené podobnostvými?... Proč by tomu esoterici nemohli říkat Kniha Kristových proroctví?...*

Osiander po chvíli vstal od stolu a s nesrozumitelnou omluvou se vzdálil z pokoje.

„Podívej, Thomasi,“ natáhl pravou ruku ke Cranmerovi a podával mu složený list papíru. „Tohle je ten dopis od Paracelsa.“

Latinsky – pochválil si Cranmer kývnutím hlavy.

Začel se do listu.

Andreas si přisedl k Angličanovi na jeho stranu stolu.

Oba spolu nahlíželi do dopisu.

„Tady.“ Ukázal Andreas prstem na řádky skoro již zapomenuté.

„Tady – to jsem ti chtěl ukázat.“

Cranmer se soustředil na ukázanou část dopisu a četl si ji.

Třetí kniha ukazuje radost a nouzi duše v den posledního soudu. Z tohoto třetího pramene se ví, že v Matoušově kapitole není míněno přirozené zatmění luny a slunce, když se zde praví: Slunce a luna ztrácí svůj svit.

Andreasovi se samozřejmě vnutila dávná vzpomínka na Frankenhausem.

Na Storchovo srdcervoucí, emotivní připodobnění posledního sou-du.

Tenkrát, když umíral Franz.

Bůh-Pán nebo Bůh-záře?

Poslední soud lidstva nebo poslední soud Franzův?

Odehnal vzpomínky a zaposlouchal se do dalšího Cranmerova čtení.

Kristus nehovoří o přirozeném svitu, nýbrž tím míní ztrátu, o níž